БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 229 (16.312) • 1 октябрь 1975 йил, чоршанба • Баҳоси 2 тийин

БИНОКОРЛИК ИНДУСТРИЯСИ ХОДИМЛАРИНИНГ ЗАФАРИ

Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигига қарашли саноат корхоналарининг коллективлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия иқтисодий сиёсати масалаларига оид йўл-йўриқларига амал қилиб, кенг авж олдирилган социалистик мусобақа асосида саноат маҳсулотининг умумий ҳажмини кўпайтириш юзасидан тўққизинчи беш йиллик топшириғини 19 сентябрда бажардилар.

1975 йилда саноат ишлаб чиқариши 1970 йилдагига нисбатан топшириқда белгиланган 58,4 процент ўрнига 62,3 процент кўпайди. Пландан ташқари 47 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Меҳнат унумдорлиги 37,4 процент ўсди ва беш йиллик топшириғидан 4,4 процент ошиб кетди.

Цемент, шифер, асбест-цемент қувурлар, оҳак, гипс, дераза ойнаси, чўян ванналар, барча турдаги керамик плиталар, гранит ва мармардан ясалган қоплама буюмлар ва бошқа материаллар ишлаб чиқариш беш йилликнинг сўнгги йили учун белгиланган даражага етди.

17 дан кўпроқ корхона, шу жумладан, Оҳангарон цемент заводи, Бекобод цемент комбинати, Ангрен керамика комбинати, Оҳангарон «Сантехлит» заводи, Чирчиқ ойна заводи, Ғазалкент тош йўниш комбинати, 3 ва 5-ғишт заводи бошқармалари ва бошқа корхоналар беш йиллик планини муддатидан илгари бажаришди.

Министрлик корхоналарида КПСС XXV съезди шарафига социалистик мусобақа кенг авж олдирилди. Ишлаб чиқариш ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини кўпайтириш, маҳсулот сифатини яхшилаш юзасидан қўшимча оширилган социалистик мажбуриятлар олинди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

30 сентябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIX пленуми бўлди. Пленум партия ва давлат интизомини ҳамда социалистик қонунчиликни янада мустаҳкамлаш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладини муҳокама қилди.

Шу масала юзасидан музокараларда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. ҚАМОЛОВ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. РАҲИМОВ, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари И. Б. УСМОНХЎЖАЕВ, Ўзбекистон ССР прокурори Н. Б. БЎРИХЎЖАЕВ, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. ХАЙДУРОВ, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари А. Қ. КАРИМОВ, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. ДУДИН, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари С. М. ТОИРОВ, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. ҒОЙИБОВ, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Е. А. ГУБИНА, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. И. ИБРОҲИМОВ, Андижон машинасозлик заводининг созловчиси В. И. ТИМОХИН, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри А. А. УРКИНБОЕВ ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Пленум Ўзбекистон Коммунистик партиясининг навбатдаги XIX съездини 1976 йил 3 февралда чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Пленум М. Йўлдошевни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети енгил ва озиқ-овқат саноати бўлимининг мудири қилиб, П. Ҳабибуллаевни фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудири қилиб тасдиқлади.

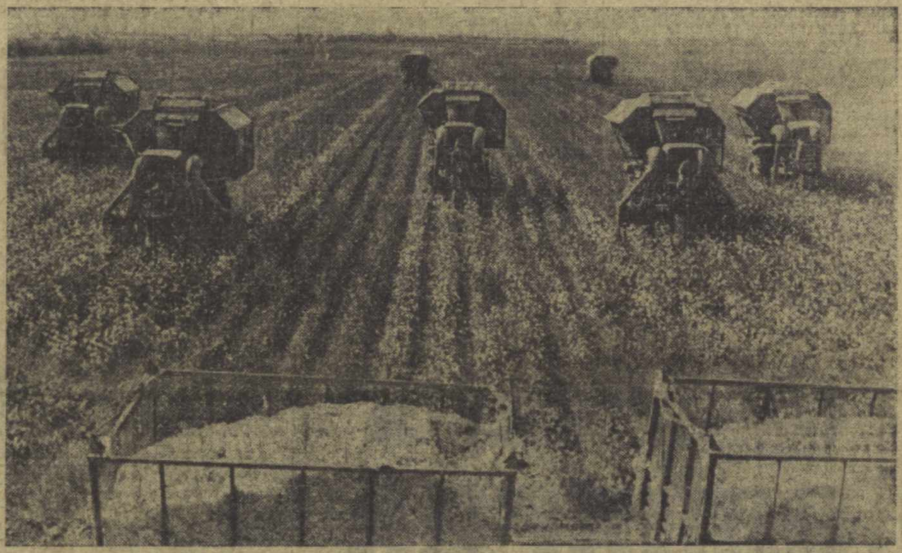

Сирдарё области. Оқ олтин районидаги «Андижон» совхозида терим суръати кундан-кунга жадаллашиб боряпти. Айниқса Иброҳим Киранов бошқарувчилик қилаётган 4-бўлимда иш қизгин. Пахтазорларда ўндан зиёд «зангори кема» юксак унумда ишлатилаётир. Натижада кунига йиллик планнинг 10-12 проценти миқдорида «оқ олтин» топширилмоқда. Суратларда: 1. Илғор бригада бошлиқларидан Усмон Деҳқонов, Аввалбек Бекназаров ва бўлим бошқарувчиси Ибрагим Киранов ўртоқлар пахтазорда. 2. Бўлим пахтазорларида машина терими авжида.

А. Тўраев фотолари.

МАШИНАДА КИМ ҚАНЧА ПАХТА ТЕРДИ?

СУРХОНДАРЕ

Ленин йўли районидаги Будённий номли совхозининг механик-ҳайдовчиси **Ж. РУСТАМОВ**

250 ТОННА

* * *

Шу совхознинг механик-ҳайдовчиси **Ҳ. САФАРОВ**

232 ТОННА

* * *

Гагарин районидаги «Пограничник» совхозининг механик-ҳайдовчиси **П. ШУКУРОВ**

230 ТОННА

* * *

Шеробод районидаги Нуриддин Муродов номли совхозининг механик-ҳайдовчиси **А. ҚАМБАРОВ**

200 ТОННА

* * *

ҚАШҚАДАРЕ

Нишон районидаги «СССР 50 йиллиги» совхозининг механик-ҳайдовчиси **М. УСМОНОВА**

185 ТОННА

* * *

Қарши районидаги «Ленинизм» совхозининг механик-ҳайдовчиси **М. ПОЛВОНОВА**

148 ТОННА

* * *

Шу совхознинг механик-ҳайдовчиси **С. ҲАЗРАТҚУЛОВ**

142 ТОННА

* * *

Яккабоғ районидаги «Ленинизм» колхозининг механик-ҳайдовчиси **М. АБДУРАҲИМОВ**

150 ТОННА

КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

МАШИНАЛАРНИ ЯНАДА УНУМЛИ ИШЛАТАЙЛИК

БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё ва Тошкент областларининг меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун ўтказилаётган социалистик мусобақани авж олдириб, давлатга пахта сотиш юзасидан беш йиллик планларини муддатидан илгари бажардилар.

(ЎзТАГ).

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

НИШОН («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қарши даштида ташкил топган Қашқадарё областининг кенжа — Нишон райони пахтакорлари сентябрь ойининг иккинчи ўн кунлигида давлатга пахта топширишда эришган муваффақиятлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритган эдилар. Шу кунгача район хўжаликларида кўпгина бригадалар марраға етганлари тўғрисида ғалаба рапорти беришди.

Куни кеча «СССР 50 йиллиги» совхозининг Ўткир Ниёзов ва Миржамил Қурбонов ўртоқлар бошқарувчилик қилаётган 5-6-бўлимлари пахтакорлари ғалаба рапортига имзо чекдилар. Бу бўлимларнинг пахтакорлари биринчи теримнинг ўзидаёқ 20-25 центнердан пахта териб олдилар. Ўткир Ниёзов бошлиқ бўлим пахтакорлари 400 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 20 центнердан, Миржамил Қурбонов бошқарувчилик қилаётган бўлим деҳқонлари 550 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан пахта териб қабул пунктларига етказиб бердилар.

Бу бўлимларда йиллик план машина терими ҳисобига бажарилди. 6-бўлимнинг моҳир механизатори Мақсуда Усмонова шу кунгача ўз машинаси бункеридан 185 тоннадан ортиқ пахта тўкди. Шавкат Ниёзов, Ҳанифа Абдуллаева, Барака Раҳмонова каби механик-ҳайдовчиларнинг ҳар бири мавсум бошидан буён терган пахтаси 80-100 тоннадан ошиб кетди.

ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА МАШИНАДА

ТЕРМИЗ («Совет Ўзбекистони» мухбири). КПСС XXV съездига муносиб меҳнат совғалари ҳозирлаш учун социалистик мусобақани қизитиб юборган Термиз райони колхоз ва совхозлари ингичка толали пахтани машинада теришни Сурхон воҳасида биринчи бўлиб бошладилар. «Таллимарон» совхози, Жданов номли, Куйбишев номли колхозларнинг сифатли дефолиация қилинган пахтазорларида терим агрегатлари группа усулида иш бошлади.

Мавсумда 200-300 тоннадан ингичка толали пахта теришга аҳд қилган «Таллимарон» совхозининг Х. Сафаров, А. Бердиев, М. Абдуллаев каби механизаторлари дастлабки кунноқ ўзлари бошқараётган «Ўзбекистон» кемаси бункеридан 8-9 тоннадан ипак пахта тўкдилар.

Райондаги «Октябрь 40 йиллиги», Ленин номли, Калинин номли, «Қизил юлдуз» колхозларида ҳам ингичка толали пахтани машинада териш қизгин бошлаб юборилди.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Республика областларида сабзавот, ҳўл мева, узум ва полиз маҳсулотлари тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — сабзавот; учинчи стун — ҳўл мева; тўртинчи стун — узум; бешинчи стун — полиз маҳсулотлари (халқ хўжалик планига нисбатан процент ҳисобида).

Сурхондарё	121,1	121,3	67,7	106,2
Андижон	105,4	119,7	93,9	109,9
Фарғона	101,4	104,8	100,1	109,8
Тошкент	94,2	142,7	64,0	101,8
Наманган	92,7	118,2	103,4	107,8
Қашқадарё	92,4	127,0	91,0	82,7
Жиззах	90,9	152,6	113,5	159,5
Самарқанд	86,0	134,5	94,0	117,3
Бухоро	85,2	134,0	91,3	105,3
Хоразм	83,0	121,3	99,6	100,8
ҚҚАССР	72,9	133,2	30,0	86,2
Сирдарё	68,3	159,3	70,4	120,7
Республика бўйича:	93,5	130,5	85,0	115,7

СОВХОЗ МАРРАГА ЕТДИ

ДЕНОВ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). КПСС XXV съезди шарафига бошланган социалистик мусобақада ғолиб чиққан Карл Маркс номли совхоз коллективи Сурхон воҳасида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик планини бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Хўжалик миришкорлари давлатга 1150 тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб бердилар. Очил Муродов, Жўрабой Йўлдошев, Жума Нуруллаев, Тўрабой Мингноров ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг коллективлари йиллик пахта тайёрлаш планларини 140-150 процент адо этдилар.

Совхоз заршунослари пландан ошиқча яна 800 тонна пахта сотиб, йиғим-терим мавсуми охиригача ҳосилдорликни гектар бошига 43 центнерга етказишга аҳд қилдилар.

БРИГАДАНИНГ ЮТУҒИ

ПАХТАКОР («Совет Ўзбекистони» мухбири). Кичанов номли совхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Валиев бошлиқ бригадаси азаматлари 210 гектар ернинг ҳар гектари ҳисобига 26 центнердан ҳосил топшириб, йиллик планни уч иш кунида бажардилар. Ватанга 560 тонна «оқ олтин» топширилди. Ҳали терилмаган 70 гектар карта пахтаси чамандек очилиб турибди. Улкан хирмонга бригадирнинг ўзи ўғли Бахтиёр билан 115 тонна, Қобилжон Бердиев ўз сменадоши билан 100 тонна пахта териш билан улуш қўшдилар.

Бригада аҳли ҳосилдорликни 55 центнерга етказиш учун курашмоқда.

НОШИРЛАР ВА ОЛИМЛАР КЕНГАШИ

30 сентябрда Тошкентда чет эл нашрларида совет авторларининг ва совет матбуотида чет эл авторларининг фан ва техникага доир мақолаларини эълон қилиш масалаларига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Кенгашни авторлик ҳуқуқи Бутуниттифоқ агентлиги Ўзбекистон республика бўлими ўтказди. Кенгашда нашриётлар, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Маориф, Соғлиқни сақлаш министрликлари ходимлари иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

5.200.000 ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 30 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Областлар	Бир кунда	мавсум бошидан	шу жумладан машинада: бир кунда	шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Андижон	4,12	63,28	4,67	32,89
Фарғона	2,52	55,44	2,39	17,81
Қашқадарё	2,46	54,95	2,31	26,74
Сурхондарё	3,25	48,95	4,13	37,19
ҚҚАССР	3,36	47,33	2,83	26,69
Хоразм	2,61	46,84	1,87	18,63
Бухоро	1,48	45,19	0,55	7,17
Тошкент	5,29	42,30	5,90	38,60
Наманган	4,05	41,41	4,47	23,52
Самарқанд	2,72	37,03	2,10	13,18
Жиззах	3,90	30,23	4,04	30,57
Сирдарё	3,88	20,17	4,48	17,47
Республика бўйича:	3,22	46,18	3,86	24,26
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Наманган	3,57	72,20		
Бухоро	2,37	54,26		
Қашқадарё	2,23	39,37		
Сурхондарё	2,57	38,56		
Республика бўйича:	2,52	40,59		

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Иттифоқдош республикалар Марказий статистика бошқармаларининг хабар беришларича, Украина ССР, Литва ССР, Молдавия ССР, Арманистон ССР ва Эстония ССР маҳсулотни реализация қилиш ҳажми ва буюмларнинг кўпчилик энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан тўққиз ойлик планни муддатидан илгари бажардилар.

(ТАСС).

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАР ЭЛЕКТРОНИКЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

30 сентябрь куни Тошкентда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши радио техника ва электрон саноати доимий комиссияси 8-секциясининг ўнинчи мажлиси очилди. Мажлисда Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Куба Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Румыния Социалистик Республикаси, Совет Иттифоқи, Чехословакия Социалистик Республикаси ва Югославия Социалистик Федератив Республикасининг делегациялари қатнашмоқдалар.

Мажлис қатнашчилари социалистик кооперация комплекс программасини амалга ошириш ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш мақсадида ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялашни кенгайтириш масалаларини муҳокама қилмоқдалар.

(ЎзТАГ).

БАХТ ЙЎЛИ

Жиззах чўлини ўзлаштирувчилар ҳаётидан

Мотор бир меъёрда гуриллайди. Ойнадан липиллаб ўтаётган манзара ҳам бир хил. Лотоклар билан ўралган пайкаллар худди катак чизиқли дафтар варағига ўхшайди. Бу чўлнинг ҳар бир қаричи Турсунбойга беш қўлдек таниш. Ўн икки йилдирки, у чўлга қатнайди. Карьерлардан, вагонлардан бетон узелларга юк ташийди. Қурувчиларга шағал етказиб беради. Жанубий Мирзачўл массивида қанча район, қанча совхоз ташкил этилган бўлса, ҳаммасида унинг изи, улуши бор. Посёлкаларнинг пойдеворига, магистрал каналларнинг бетон қопламаларига у ташиган шағалнинг қанчадан-қанча қоришмаси ишлатилган...

У соатига қаради. Жиззахдан чиққанига роса икки соат бўлибдики, ҳалигача юз километрлик масофага етгани йўқ. Бир машина уни қувиб ўтди. Тезюрар машиналар олдида унинг МАЗи оғир карвон-да! Лекин у икки соатда бир соатлик йўлни босса ҳам бошқаларнинг уч соатлик ишини бажаради. Чунки, 7 тонналик машина сиғимини 21 тоннага оширган. Бу, оддий прицепсиз МАЗнинг учтаси ташийдиган юкка тенгдир. Шунинг учун у хотиржам. Илгариги шошқалоқлигига барҳам берган. Бу ҳам бўлса меҳнатга муҳаббатнинг, топширилган ишга нисбатан масъулиятнинг шарофати.

...У партия сафига қабул қилинаётган пайт эди.

— Ўз меҳнат фаолияти ҳақида гапириб берсин, — деди коммунистлардан бири. Бу савол уни олдинига довдиратиб қўйди. Чунки шу дамларда йигит ўзини коммунистлар сафида бўлишдан бир одим берида тургандек ҳис қиларди. Уни ўз ҳамкасблари, ишга бир вақтда келиб, бир дарвозадан чиқадиганлар синашарди. Агар коммунистларнинг синовидан ўтолса, улар лозим топишса, партия сафига қабул қилинади. Бу ҳисдан анча дадилланди. Фикрларини жамлаб, таржимаи ҳолини қисқагина гапириб берди:

— Асли чўлликман. Қизилқумда шоферликни эгаллаб, Абакан — Красноярск темир йўл қурилишида қатнашдим. Олмаота ва Самарқанд тоғларида ўн йил кон изловчилар билан ишладим. Мана етти йилки, Мирзачўлдаман...

— Сибирь, экспедиция, Мирзачўл! Яхши. Лекин бу жаҳонгашталикни қандай тушуниш мумкин? Қўнимсизликми ёки шунчаки, қизиқиш?

— Қаерда ишлаган бўлсам, қалб амри, комсомол йўлланмаси билан борганман!

— Ўзингизча, қайси хизматингиз учун коллектив ишончини қозондим, дея оласиз?

— Колоннага ишга келганимда инженер «ЗИЛ-585» машинасининг эски рамасини кўрсатиб, ана шуни машина қиласан, — деди. Аввал, янги машина беришмади, деб ҳафа бўлдим. Лекин йўлбарс сифат келиб, қуён бўлиб қочмай, деб ишга тушиб кетдим. Машинани қисмлардан йиғдим. Шу машина билан чўлга тўрт йил қатнадим. Минглаб тонна юк ташидим. Шундан кейингина, «МАЗ-503» машинасини беришди. Ана шунда ўзимни коллектив ишончига кирдим, деб ҳисоблардим.

У партия аъзолигига номзод бўлган 1969 йили базага бир нечта прицеп келди. Турсунбой аввал ҳар бири 4.5 тонна сиғимли прицепларнинг биттасини, кейинроқ эса иккитасини улаб ишлай бошлади. Меҳнат унуми икки баробардан зиёд ошди.

...Бурноғи йилнинг декабри эди. Жиззах шаҳар партия комитетининг конференциясига Турсунбой шундай мазмунда рапорт ёзди: «Зиммамга олган тўққизинчи беш йиллик шахсий планимни икки йилу ўн ойда ошиғи билан бажардим. Беш йиллик охиригача икки беш йиллик план миқдорида халқ хўжалиги юкларини ташиш мажбуриятини оламан. Коммунист Турсунбой Жанабоев, «Голодностепстрой» бошқармасига қарашли 5-автотранспорт колоннасининг шофери». Раислик қилувчи рапортни ўқиганда залда гулдурос қарсаклар янграб кетди...

Турсунбой рапорт ёзишга ёзди-ю, ичига ғулу солди. Икки йилу ўн ойда 27 минг тонна юк ташиш юзасидан зиммасига олган тўққизинчи беш йиллик планини 28 минг тонна қилиб бажарган экан, қолган икки йилу икки ойда шунча кўрсаткични қандай бажариши мумкин?! Прицепни учта қилса бўлмасмикин?

Базага ҳар бири 14 тоннадан юк ташийдиган 2 та «ППС-14» прицепи келди-ю, уни ўйлантириб юрган жумбоқ ҳал бўлди-қолди. Бир прицеп билан уч прицеп ташийдигандан ҳам кўпроқ юк ташиш мумкин. Директорга кириб, янги прицеп олишга рухсат сўради.

— Бўлмайди, — деди директор. — Бу прицепни улаш учун МАЗнинг кузовини ҳам олиб ташлаш керак. Бундай қилишдан эса сенга фойда йўқ.

— Мен янги прицепни кузовни олмасдан тақаман...

У айтганини қилди. Энди у ҳар бир рейсда 21 тонна юк таший бошлади. Бошқача қилиб айтганда, ҳар куни 2-3 кунлик нормани бажара бошлади.

...Бурилишга келгани учун тезликни пасайтириб, ён ойнакдан узунлиги 23 метрли прицепга назар ташлади. 14 тонна юк ортилган қўш ўқли прицеп ғижирлаганча, машинага эргашарди. Машина тўғри йўлга чиққач, яна газ берди. Улкан МАЗ гувиллаганча чўл қаърига яна бир қадам олға ташланди. Йигит завқланиб кетди. Рулни маҳкам ушлаганича:

— Яша, гиротим, — деб қўйди. — Ҳали кучлисан. Бахтим, обрўйим, зафарим сен туфайли.

Уни яна хаёл ўз оғушига олди. Тўрт йилдан бери ремонтсиз юраётган машина чиндан ҳам унинг ҳаётида янги саҳифалар очарди.

Йил якунланганда уни Янгиерга чақириб қолишди. «Голодностепстрой» бошқармаси деб ёзилган ҳашаматли бинода унга Меҳнат Қизил Байроқ орденини топширишди. Бу маросимда «Чўлқуварлик шарафли касб бўлиб қолди. Касбини улуғлаган киши кам бўлмайди», деганди бошқарма бошлиғи, Ленин мукофоти лауреати Тўхтамиш Боймиров. Турсунбой шу пайтгача қўриқ очиб, экин экканларнигина чўлқувар деб ҳисоблаб келарди. Аслида чўлни ўзлаштиришга келувчилар учун замин ҳозирлаётганлар ҳам чўлқувар деган фахрли номга лойиқ экан. У эса биринчи чўлқуварлар ҳисобланган қурувчиларга ҳам биринчи бўлиб қурилиш материаллари ташиб берарди. Нақадар фахрли касб—шоферлик! Ана шу ҳиссиёт уни яна ташаббускорликка ундади. Коллектив ва ҳамкасблар ишончини қозона бошлади. У энди йиғилишларда кўпроқ сўзга чиқар, маъмурият олдига резервларни ишга солиш ҳақида дадил таклифлар қўярди.

КПСС Марказий Комитети 1975 йил апрель Пленумининг партия XXV съездини чақириш ҳақидаги қарори «Голодностепстрой» бошқармасидаги барча коллективларни янги зафарларга руҳлантириб юборди. Чўлқуварлар навбатдаги съездни муносиб кутиб олиш учун илгари олган социалистик мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, янги режалар белгиладилар. Улар сафида Турсунбой Жанабоев ҳам бор. У ҳозир икки йиллик маррани муддатидан олдин эгаллаш учун курашмоқда. Дўстлик район темир йўл товар станциясидан бетон узелга шағал ташияпти. Кунига 12-14 марта қатнайди. Бу рақам оз кўринсада, кунига 5-6 вагон шағал зарур жойга етказиб берилаяпти, деган гап.

Бугун ҳам шундай бўлди.

Эрталаб «Молния»нинг янги сонидаги суратига кўзи тушди. Сурат остига шундай сўзлар ёзилган эди: «Турсунбой Жанабоев. 1973 йил октябрида шахсий беш йиллик планини бажарган. Ўнинчи беш йиллик ҳисобига 21 минг тонна юк ташиб, 1979 йил март ойи планини бажарди. Унинг ташаббусига қўшилган 20 йигит ҳам шахсий беш йиллик планини ошириб бажарди. Мана улар: Жўра Тошматов, Карим Иброҳимов, Қудрат Эргашев, Халил Асроров, Мелибой Аҳмедов, Ўринбой Ботирқулов, Зокир Сатторов, Баҳром Солиев, Павел Вертинов, Василий Волгин...».

Йигит ўз изидан бораётган кишилар сонининг кун сайин ошаётганидан мамнун эди. Машинасига ўтираркан, бригадасидаги ўн уч шофер ва ўзи ташкилотчи бўлган партия группасидаги беш коммунист ўртасида КПСС XXV съезди шарафига зиммага олинган янги шахсий мажбуриятларнинг бажарилиш масаласини муҳокама қилишни кўнглига тугиб қўйди. Унинг қўллари рулга, кўзлари йўлга қадалди. Бу йўлни у бахт йўли деб билади.

Н. МИРЗАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

НУКУС («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қорақалпоғистон область партия комитети Автоном Республиканинг таниқли журналистлари, газета ва журналлар, телевидение ва радионинг масъул ходимлари учун матбуот конференцияси ўтказди. Конференция КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш юзасидан матбуот ходимларининг шу кунги муҳим вазифаларига бағишланди.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Қамолов журналистларга 6 йил қишлоқ хўжалик экинлари, жумладан пахта йиғим-терими, шоли ўрими мавсумининг ўзига хос хусусиятлари, йиғим-теримни комплекс механизациялаш, терим машиналари, комбайн ва бошқа техникадан унумли фойдаланиш учун группа усулида ва икки сменада ишлатиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, далада ишлаётганлар учун зарур маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш, социалистик мусобақани авж олдириш юзасидан партия ташкилотларининг шу кунги фаолияти ҳақида сўзлаб берди.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

Республика Колхозлар кенгашининг мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри А. А. Уркинбоев республика колхозлар кенгашининг раиси қилиб сайланди.

(ЎзТАГ).

А. А. ГРОМИКОНИНГ
ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИГА ВИЗИТИ

БЕРЛИН, 29 сентябрь. (ТАСС). Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Хонеккер расмий дўстона визит билан ГДРга келган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громикони бугун қабул қилди. Э. Хонеккер билан А. А. Громико СССР билан ГДР ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш масалалари юзасидан, шунингдек баъзи муҳим халқаро проблемалар хусусида суҳбатлашдилар.

Э. Хонеккер шу куни А. А. Громикога «Халқлар дўстлиги катта юлдузи» орденини топширди. А. А. Громико ГБСП билан КПСС, ГДР билан Совет Иттифоқи ўртасида қардошларча иттифоқни мустаҳкамлашдаги, шунингдек, социализмни мустаҳкамлаш учун, тинчлик, хавфсизлик ва социал тараққиёт учун курашдаги улкан хизматлари учун ГДР давлат кенгашининг қарорига биноан шу орден билан тақдирланди.

Э. Хонеккер юксак мукофотни топшираётиб, Улуғ Ватан урушида Совет Иттифоқининг эришган ғалабаси ва социалистик давлатлар ҳамдўстлигининг ундан кейин ўзаро келишиб ҳаракат қилиши натижасида жаҳон миқёсида кучлар нисбатида социализм ва тинчлик фойдасига принципиал ўзгариш юз берганлигини уқтириб ўтди. У КПСС Марказий Комитети билан Совет давлатининг ташқи сиёсий фаолиятига юксак баҳо берди, ГДР ҳамиша Совет Иттифоқи билан ва социалистик ҳамдўстлик давлатлари билан бирга бўлади, деб таъкидлади. ГДР ўзининг ташқи сиёсатида мана шунга амал қилади.

А. А. Громико ўзининг жавоб нутқида юксак мукофот учун ГБСП Марказий Комитетига, ГДР давлат кенгашига ва Министрлар Советига ташаккур изҳор этди. Менга кўрсатилган иззат-ҳурматни мен тамомила Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига, унинг Марказий Комитетига мансуб деб биламан. КПСС Марказий Комитети Л. И. Брежнев раҳбарлигида ташқи сиёсатнинг ленинча йўлини муваффақият билан амалга оширмоқда. Бошқа социалистик мамлакатларнинг барча коммунистлари ва меҳнаткашлари сингари биз ҳам ГДРни содиқ дўст ва иттифоқчи деб, Европа марказида социализмнинг мустаҳкам қўрғони деб биламиз. Партияларимиз ва давлатларимизнинг принципиал ташқи сиёсий йўли КПССнинг XXV съездида ва ГБСПнинг IX съездида таъкидланишига ва ривожлантирилишига шубҳа қилмаса ҳам бўлади.

ГБСП Марказий Комитети, ГДР давлат кенгаши ва Министрлар Совети шу куни А. А. Громико шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Э. Хонеккер билан А. А. Громико қисқача нутқ сўзладилар.

А. А. Громико тушдан кейин Ватанига жўнаб кетди.

А. А. Громико шу куни Москвага қайтиб келди.

Внуково аэродромида А. А. Громикони КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР қишлоқ хўжалиги министри Д. С. Полянский, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

ВДР. Бугунги кунда вьетнамликлар юзидан табассум аримайди. Азиз юртларида тинчлик ўрнатилгани суратдаги ханойлик қизларнинг чеҳраларидан ҳам кўриниб турибди. А. Минеев фотоси. (ТАСС).

СИБИРЛИКЛАР КОСМИК ДРУЖИНАНИ ТАБРИКЛАШЯПТИ

НОВОСИБИРСК, 29 сентябрь. (ТАСС махсус мухбири Н. Железнов). Совет Иттифоқи бўйлаб сафар қилаётган ва бугун Академгородокка келган америкалик астронавтлар ва совет космонавтларини Михаил Ломоносовнинг зангори матога ёзилган «Россиянинг қудрати Сибирь билан ошади» деган сўзлари кутиб олди.

Сибирь илм-фанининг пойтахти космик дружинани меҳмондўстлик билан кутиб олди. СССР Фанлар академияси Сибирь бўлими раисининг ўринбосари академик Г. И. Марчук меҳмонларни кутиб олаётиб бундай деди: биргалашиб учиш қатнашчилари, биз сизни илм-фан йўлидаги қаҳрамонона жасоратингиздан қойил қолишимиздан ташқари, сиз халқаро ҳамкорликнинг қизиқтирарли соҳасида кашшоф бўлганлигингиз учун ҳам сизга ҳурмат-эҳтиром билан қараяпмиз. Менимча, М. Ломоносовнинг айтган сўзларидан фойдалансак жаҳоннинг куч-қудрати космосда, шунингдек ерда турли мамлакатлар вакилларининг мана шундай тарихий кўришишларидан ортиб боради.

Академгородок эгалари геология институтининг коллекцияларини меҳмонларга кўрсатдилар. Бу ерда астронавтлар сибирлик олимлар билан учрашдилар.

Америкалик астронавтлар ва совет космонавтлари шу куни Новосибирск ва Академгородок жамоатчилигининг вакиллари билан олимлар уйида ўтказилган учрашувда шодиёна кутиб олганликлари учун сибирликларга самимий миннатдорчилик билдирдилар.

Томас Стаффорд мезбонлар ҳузурида русча мана бу гапларни айтди: сибирлик дўстим Алексей Леонов илгари Сибирь Техасдан катта деганида унга ишонмагандим. Лекин гап ҳозир бунга иқрор бўлиб турганлигимда эмас. Сибирнинг улуғворлиги унинг кўламида эмас, балки бу ўлканинг тараққиёт шижоатида, бу ердаги кишиларнинг ниҳоятда меҳнатсеварлигидадир.

Бугунги кун шаҳарчанинг хушманзара паркида янги бир хиёбон бунёдга келган кун бўлиб қолди — экипажлар Сибирь диёрига 5 туп арча кўчати ўтқаздилар. Болалар боғчасида тарбияланувчи беш ёшли кичкинтойлар ўтқазган арча атрофида қўл ушлашиб айтган қўшиқлар меҳмонларни ҳайратга солди. Улар шу тантанага атаб инглиз тилида «Ўрмонда арча пайдо бўлди» деган янги йил оммавий қўшиғини ўрганиб келгандилар.

Кечқурун меҳмонлар Новосибирск бўйлаб сафар қилдилар, академик опера ва балет театри томошасида бўлдилар. Новосибирск область Советининг ижроия комитети «Союз—Аполлон» космик экипажи шарафига қабул маросими ўтказилди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **АДДИС-АБЕБА.** Эфиопия ҳукуматининг қарорига биноан давлат меҳмонхоналар ва туризм корпорацияси тузилди. 50 дан ортиқ меҳмонхона, ресторан ва кафе унинг ихтиёрига берилди. Булар шу йил давлат тасаррруфига ўтказилганди.

◆ **ТОКИО.** Бу ерда балиқчи кооперативларининг биринчи халқаро конференцияси иш бошлади. Конференциянинг 26 мамлакатдан, шу жумладан Австралия, Бразилия, Франция, Япониядан вакил бўлган қатнашчилари денгиз ресурсларини ҳимоя қилиш, балиқ овлашни кўпайтириш ва такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилаптилар.

◆ **СИНГАПУР.** Англиянинг мустамлакаси Гонконгда ҳар 10 минутда жиддий жиноят қилинмоқда. 1974 йил бу ерда полиция фош қилган жиноятлар сони қарийб 51 мингга етди. Аммо Гонконг полициясининг фикрича, ҳақиқатда қилинаётган жиноятлар юқорида айтилган сондан 3-4 баравар кўпроқдир.

◆ **ИСЛОМОБОД.** Покистоннинг план комиссияси беш йиллик ривожланиш планини тузишга киришди. Бу план 1976 йилнинг биринчи июли — мамлакатда молия йили бошланган кундан амалга ошириламбошлайди. Кейинги йиллар мобайнида бу ерда иқтисодий тараққиёт планлари бир йилга мўлжаллаб ишлаб чиқиларди.

(ТАСС).

БРЮССЕЛЛИКЛАРНИНГ АЗИЗ МЕҲМОНИ

БРЮССЕЛЬ, 29 сентябрь. ТАСС мухбири А. Званцов хабар беради: Улуғ Октябрь байрамидан бир неча кун илгари, куз пайтларида Бельгияда Совет Иттифоқи кунларини ўтказиш неча йиллардан бери традиция бўлиб қолди. СССР билан Бельгия ўртасида дипломатия ва савдо муносабатлари ўрнатилганлигининг 40 йиллиги нишонланаётган мана шу йили бу ерда Совет Ўзбекистони ўз муваффақиятларини намойиш қилмоқда.

... Шу кунларда Брюсселнинг Ўзбекистон ССР Виставкаси жойлашган марказий пассажларидан бири гавжум. Виставкада қадимий ёдгорликлар ва қўл ёзмалар, гиламлар ва суякдан ишланган ўймакорлик буюмлари, зарбоп тўнлар ва халқ музика асбоблари, мисгарлик буюмлари ва ҳозирги замон рассомларининг асарлари, кулолчилик санъатининг маҳсулоти, табиийки пахта маҳсулотлари қўйилган. Кўпдан кўп суратлар, хариталар ва макетлар томошабинларга Ўзбекистоннинг Совет ҳокимияти йиллари мобайнида босиб ўтган катта йўли тўғрисида ҳикоя қилади. Заллардан бирида намойиш қилинаётган кино кадрлар Брюссель ва атроф теваракдаги шаҳарлардан бу ерга келган меҳмонларни республиканинг халқ хўжалиги, маориф, соғлиқни сақлаш, маданият соҳасида эришган муваффақиятлари билан таништиради.

Бу ерда Ўзбекистон экспозицияси ўзига муносиб баҳо олибгина қолмай, балки ҳамманинг таҳсинига сазовор бўлди. Мана таассуротлар дафтарига ёзилган айрим фикрларнигина кўрсатиб ўтамиз: «Виставкада кўрганларим мени ҳайратда қолдирди», «Бу жуда яхши виставка Ўзбекистон тўғрисида ажойиб тасаввур ҳосил қилади», «Маданият, санъат соҳасида эришган ажойиб муваффақиятларингизга офарин. Афсуски, Ғарбда кўп кишилар бу ажойиб ўлкани билмайдилар». Мен Гент, Антверпен, Шерлеруа шаҳарларининг аҳолиси билан суҳбатлашдим. Улар виставкани кўриб қойил қолганликларини айтишди. Гентдан келган архитектор Смет яқинда бўлиб ўтган зилзиладан кейин шу қадар тез фурсат ичида тикланган янги Тошкент мени ҳайратда қолдирди, деб айтди.

Виставка директори Турсун Абдураҳимович Абдураҳимов виставкада ҳамма вақт сон-саноқсиз томошабинлар бор, деди ТАСС мухбирига. Кишилар бизнинг муваффақиятларимизга ғоят қизиқиб қараётганликлари кўриниб турибди. Маданият ва қурилиш тўғрисида, экономика ва халқнинг ҳаёти тўғрисида кўплаб савол беришади. Виставкага келган кишиларнинг кўпчилиги СССРда бўлган, Тошкентни ва республиканинг бошқа шаҳарларини бориб кўрган кишилардир.

Совет Иттифоқи кунларида қатнашиш учун бу ерга келган делегацияни мамлакатнинг турли шаҳарларида қизғин кутиб олмоқдалар. Ўзбекистон ССР маданият министри Ғ. Нажимов бошчилигидаги делегация Арлон, Льежда бўлди, қўшни Люксембургга бориб келди. Турли сиёсий партиялар вакиллари билан бўлиб ўтган сон-саноқсиз суҳбатлар, «Дўстлик ва ҳамкорлик учун курашувчи Бельгия — СССР жамиятлари маҳаллий бўлимларининг аъзолари билан бўлган учрашувлар бельгияликларни Совет мамлакатига, ҳаётнинг барча соҳаларида унинг эришган муваффақиятларига ғоят қизиқиб қараётганликларини кўрсатди.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова бошчилигидаги «Лазги» ансамблининг концертлари шу кунларда катта муваффақият қозонмоқда. Биринчи концерт ҳаммани мафтун қилди. Маҳаллий газеталар унинг эркин ва сермазмун эканлигини, ижрочиларнинг юксак маҳоратини таъкидлаб ўтдилар. Томошабинлар ўз ҳис-туйғуларини ифодалаш учун Ўзбекистон ССР виставкасига келиб миннатдорчилик ва таҳсин сўзларини ёзиб қолдирдилар.

БУГУН — ҚИПР РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

КИПРНИНГ ТАШВИШ ВА УМИДЛАРИ

Кипр республикаси бугун ўзининг 15 йиллигини нишонлаяпти. Кипр халқининг узоқ йиллар давомида Британия ҳукмронлигига қарши озодлик ва мустақиллик учун олиб борган кураши 1960 йилнинг августида муваффақиятли якунланди. Цюрих—Лондон битимига мувофиқ Кипр мустақил деб эълон қилинди.

Бирок Кипр мустақиллигига «кафолат» берувчи давлатлар — Англия, Греция ва Туркия томонидан тузилган бу битим ёш республика суверенитетини чекловчи ва Кипр ишларига аралашиши учун НАТОга кенг имкониятлар берувчи шартларни назарда тутарди. Англия оролда ўз базаларини сақлаб қолди. Кипр конституцияси оролдаги грек ва турк аҳолиси манфаатларига зид равишда тузилди. Бу икки жамоа ўртасида миллий низоларни кучайтириш, ички ва ташқи реакция учун қулай восита бўлиб мамлакат мустақиллигини бўғиш учун кенг қўлланиларди.

Ёш давлатнинг 15 йиллик тарихи халқаро империализмнинг бу мамлакатга қарши фитна ва хуружлари солномасидир. Империалистлар Кипрни Ўрта ер денгизининг шарқий қисмида НАТОнинг стратегик плацдармига айлантириш учун зўр бериб фитна уюштира бошладилар. Кипрга қарши ана шундай фитналардан бири 1974 йил 15 июлида бўлган ҳарбий тўнтариш эди. Ҳарбий тўнтаришни Америка марказий разведка бошқармасининг кўрсатмаси билан Греция ҳарбий хунтаси амалга оширди.

Кипр мустақиллигига «кафолот» берувчи Туркия ҳам қараб турмади. Оролдаги турк жамоаси хавфсизлигини таъминлаш баҳонасида Кипрга ўз қўшинларини киритди. «Кафолат» берувчи учинчи давлат — Англия эса бу ишларга ўзининг алоқаси йўқдай кўринсада, аслида тўнтаришга имкон яратиб берди.

Тўнтариш ва ундан кейин юз берган воқеалар оролда ҳаддан ташқари мураккаб ва оғир вазиятни юзага келтирди. Гарчи исёнчилар ўз қора ишларини охиригача етказа олмаган бўлсаларда мамлакат икки қисмга ажралиб кетди. Оролдаги икки жамоа ўртасидаги муносабатлар кескинлашди, натижада мамлакат экономикаси оғир аҳволга тушиб қолди. Юзлаб корхоналар вайрон бўлди. Экинзорлар пайҳон этилди. Бунинг устига қочоқлар проблемаси қўшилди. Туркиянинг ҳарбий аралашуви натижасида 200000 кишидан зиёд греклар ўз жойлари, бошпаналаридан маҳрум бўлиб қолди.

Кипр ҳукумати қочоқлар аҳволини енгиллаштириш, издан чиққан экономикани тиклаш учун шошилинч тадбирлар ўтказа бошлади. Яқинда 1975-76 йилларга мўлжалланган иқтисодий ривожланиш плани ишлаб чиқилди. Бу план вайрон бўлган корхоналарни тиклаш, янгиларини қуриш, қишлоқ хўжалигига ёрдамлашиш, уй-жойлар қуришни кўзда тутади.

...Шу кунларда Никозияда «Буйруқ: Макариос ўлдирилсин!» фильми суратга олиняпти. Бу фильм кипрликларга 1974 йил июлининг машъум кунлари ҳақида ҳикоя қилади, янги хавфдан огоҳлантиради. Реакция сукут сақляпти, лекин у таслим бўлгани йўқ. Кипр газеталари полиция кўплаб пулемет, автомат, милтиқ ва бошқа қурол-яроғлар яширилган жойларни топганлиги ҳақида ёзмоқда. Ҳали кимлардир қуролларни яшириб юрибди, уни маъмурларга топширишдан бош тортяпти. Айни пайтда агрессив халқаро доиралар Кипр проблемасини адолатли ҳал этишга ҳалақит бермоқдалар. Улар зўр бериб Кипр давлатининг тугатилишига ва оролни НАТО плацдармига айлантиришга уринмоқдалар. Кипрда Туркия федератив республикасига ўхшаш давлат тузишга уринаётган бу доиралар БМТнинг Кипр ҳақидаги резолюцияларини назар-писанд қилмай, турли «ташаббуслар» кўтариб чиқмоқдалар ва мамлакатнинг грек ва турк жамоалари ўртасида давом этаётган музокараларга ҳалақит бермоқдалар.

Кипрда республика мустақиллиги, суверенитети ва территориал бутунлигини ҳимоя қилиб чиқаётган Совет Иттифоқи позицияси юксак баҳоланмоқда. Кипрнинг сиёсий ва жамоат арбоблари ўз баёнотларида Кипр халқи учун энг оғир бўлган дамларда Совет Иттифоқи ёрдам берганини кўп марталаб таъкидламоқдалар. Кипр республикаси учун ташвишли дамларда Совет ҳукумати эълон қилган баёнотлар бунинг яққол далилидир.

Кипр республикаси оғир дамларни бошидан кечирмоқда. Лекин Кипр халқининг иродаси букилгани йўқ. У ўз мамлакатининг тўла мустақиллигини тиклаш учун курашни давом эттиришга қатъий қарор берган. Кипрликларнинг бу адолатли курашида уларни социалистик мамлакатлар ва жаҳондаги барча прогрессив кучлар қўллаб-қувватламоқдалар.

А. БОГОМАЗ.
(ТАСС).

ДОРИХОНАДАГИ ЎҒРИЛИКЛАР

Агар Бельгияда, Германияда, Францияда ёки Ғарбий Европанинг бошқа мамлакатида яшовчилар дорихонага кирадиган бўлса — албатта Швейцариянинг «Гофман—Ларош» фирмаси тайёрлаган маҳсулотларга кўзи тушади. Чунки бу корхона ишлаб чиқарган фармацевтика маҳсулотлари Европа бозорларида етакчи ўрин эгаллайди. Фирма Швейцария билан Европа иқтисодий ҳамжамияти ўртасидаги келишувлар туфайли бундай имкониятга эришди.

Ғарбий Европа мамлакатлари бозорларида жойлашиб олган «Гофман—Ларош» фирмаси монополия савдо-сотиғи тажрибасини зудлик билан ҳамжамият давлатлари ўртасида кенг ёйишга киришди. Бундан ташқари бу давлатлар ўртасида ўзаро тўсиқлар бўлмагани ҳам жуда қўл келди. Европа бозорларида эгалланган етакчи ўриндан фойдаланган фирма дори-дармонларни истаган баҳосида сотмоқда. Бунинг натижасида харидорлар дориларни уч ҳисса ортиқ баҳода сотиб олишга мажбур бўлмоқдалар.

Ўтган йилнинг охирида фирма ходими Адамс Брюсселда «Умумий бозор» ичидаги рақобатлар қоидасини кузатиб турувчи Европа иқтисодий ҳамжамияти комиссиясининг комиссари Боршетт билан учрашиб унга «Гофман—Ларош» фирмасининг ҳаддидан ошаётганини маълум қилди. Адамснинг азоб-уқубатлари шундан бошланди. У Брюсселдан Швейцарияга қайтаётган пайтда чегаранинг ўзида иқтисодий жосусликда айбланиб хибсга олинди. Швейцария маъмурлари «Гофман—Ларош» фирмасининг таъсири остида бундай қарорга келди, дейиш мумкинми? Брюсселда чиқадиган «Ситэ» газетасининг ёзишича «бу йирик корхона Швейцария маъмурлари билан муомала қилишда кучли позицияга эга».

Адамснинг хотини эрини узоқ муддатли қамоқ жазоси ёки мажбурий оғир ишлар кутаётганлигини билиб, ўзини ўлдиргандан кейин бу иш ҳаммага ошкор бўлди. Ҳатто жанжал кўтарилди.

Яқинда Брюсселда матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда биз юқорида эслатиб ўтганимиз Борщетт ўзининг Европа бозоридаги ҳуқуқидан қонунсиз фойдаланганлиги учун Европа иқтисодий ҳамжамияти комиссияси уни айблаётганлигини айтди. Иш қанчага чўзилишини айтиш қийин. Лекин ҳозирча дорихоналарда харидорларни талаш давом этяпти. Ҳа, ҳозир «кичик Европадаги» асосий қонунлар ана шундай. А. Борщеттнинг журналистларга айтганидек «Гофман—Ларош» иши бу борада ягона иш эмас...

В. НЕДБАЕВ.
(АПН).

ШОЛИКОРЛАР АҲДИ

Аму соҳилида шоли ўрим-йиғими қизгин тус олиб, олтин бошоқ ғарамлари кун сайин юксалиб боряпти. Хонқа районидаги Ал Хоразмий номли совхоз, Боғот районидаги «Боғот» совхози, Гурлан районидаги «Янгиобод» совхози азаматлари шоли ўриш ва янчишни конвейер усулида ташкил этишган.

«Янгиобод» совхози ишчилари етиштирилган ҳосилни чамалаб кўриб КПСС XXV съезди шарафига оширилган мажбурият олишди. Дастлаб кўзда тутилган 10 минг тонна ўрнига 12 минг тонна шоли йиғиб олишга қарор қилинди. Совхознинг Қ. Раҳимов ва С. Халилов бошлиқ бригадалари янги очилган ерда ҳосилдорликни 60 центнерга етказишга аҳд қилдилар. Ўрим-йиғим қатъий график асосида олиб бориляпти.

«Коммунизм» колхози шоликорлари оширилган мажбурият қабул қилдилар. Аввалги марралари 60 центнер эди. Энди улар ҳосилдорликни 65 центнерга, ялпи ҳосилни 6500 тоннага етказишга бел боғладилар. Ўрим-йиғим суръати тобора жадаллаштирилмоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Э. Собиров, тажрибакор деҳқон Х. Ўрозбоев бошлиқ бригадаларда ўрим ниҳоясига етай деб қолди.

«Боғот» совхози коллективининг аҳди ҳам юксак. Ўтган йилдагидан қарийб 1 минг тонна, яъни 9700 тонна шоли йиғиб олиш, ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш уларнинг аҳдидир. А. Худойберганов бошлиқ бригада 70 центнердан хирмон кўтариш учун кураш олиб бормоқда.

Хоразм шоликорлари олинган юксак мажбуриятларни амалий иш билан мустаҳкамламоқдалар. Бутун куч, мавжуд жатка, комбайн ва бошқа техника воситаларини ўрим-йиғимга сафарбар қилишга қаратилган. Социалистик мусобақа тўлқини кенг қулоч отиб, меҳнат унумдорлиги тобора ошяпти.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДОН—ДАВЛАТГА!

Республикамиз областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 30 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — мавсум бошидан буён топширилган дон; учинчи стун — бир кунда (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Андижон	103,5	—
Фарғона	92,8	0,1
Самарқанд	82,3	1,5
Қашқадарё	70,7	0,1
Тошкент	68,4	1,3
Сурхондарё	66,2	1,1
Наманган	64,3	—
Сирдарё	59,2	0,1
Жиззах	36,2	0,1
Бухоро	32,8	0,1
ҚҚАССР	30,9	2,3
Хоразм	26,0	2,1
Республика бўйича:	55,2	1,0

АДАБИЁТИМИЗНИНГ РЕАЛИСТИК АНЪАНАЛАРИ

Бугун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мажлислар залида «Совет Шарқи адабиётларида социалистик реализмнинг манбалари, шаклланиши ва тараққиёти» мавзуида илмий конференция бошланди. Унда ўзбек адабиётшуносларидан ташқари Москвадан ва қардош совет республикаларидан кўпгина йирик олимлар, адабий танқидчилар ҳам қатнашади. Конференцияда социалистик реализмнинг қатор актуал масалаларига бағишланган докладлар тингланади. Кенгаш реализмнинг тарихий ва назарий планда ўрганилишига янги саҳифа қўшиши шубҳасиз. Қуйида шу конференция материалларидан бири билан танишасиз.

...Биз «реализм» деганда нимани тушунишимиз керак? Унинг тарихи қандай? Бу саволлар оддий бўлиб кўринса-да, фан унга ҳали тўла ва аниқ жавоб бергани йўқ. Ҳозирги вақтда шу нарса аниқки, реализмнинг илдизлари қадимги даврларга бориб тақалади. Қадимги туркий халқлар адабий ёдгорликларини кўздан кечирар эканмиз, уларда ҳаёт, табиат кўп ўринларда бевосита, яқиндан тасвирланганини кўрамиз. Масалан, Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону луғатит турк» асарида келтирилган шеърий парчаларда воқеа ва ҳодисалар, предметлар, кишиларнинг ҳис-туйғулари ўз маъносида реал ифодаланган. Лекин буни реализм деб бўладими? Йўқ, албатта. Бу, таъбир жоиз бўлса, эмбрионал ҳолатдаги реалистик тасвирлар бўлиб, уларда ҳали турмуш фактларини умумлаштириш принциплари кўринмайди.

Реализм ҳаётнинг бевосита тасвиридан иборат бўлиб, бу йўлдан борган ижодкор асар сюжетини ҳам, қаҳрамонларни ҳам, тасвирий деталларни ҳам мумкин қадар реал ҳаётдан олишга ҳаракат қилади. Лекин ўтмиш ўзбек адабиётининг, шу жумладан прогрессив ўзбек адабиётининг бутун тараққиёт йўли фақат реализмдан ёки реализмнинг турли босқичларидангина иборат, ўзбек адабиёти тарихида реализмдан бошқа илғор, бадиий адабиёт ривожига хизмат қила олувчи ижодий методлар бўлмаган! — десак тўғри бўлмайди. Масалан, Лутфий, Дурбек, Мажлисий, Салоҳий, Сайёдий, Сайқалий, Мирий каби ўнлаб ўзбек шоирлари ўз достонлари («Гул ва Наврўз», «Юсуф ва Зулайҳо», «Қиссаи Сайфулмалик», «Гул ва Булбул», «Тоҳир ва Зуҳро», «Баҳром ва Гуландом», «Раъно ва Зебо»)нинг сюжет ва қаҳрамонларини ўз яшаб турган даврларидан эмас, балки халқ оғзаки ижодидан, тарихий хроникалардан, традицион сюжет ва образлардан олдилар. Ҳатто буюк санъаткор Алишер Навоий ҳам ўз достонларини аксар ҳолларда традицион сюжет ва образларга яқин туриб яратди. Бу достонларда уларнинг муаллифлари ўз яшаган даври учун муҳим ва характерли бўлган илғор ғояларни илгари сурган бўлсалар ҳам, аммо уларнинг қаҳрамонлари аксар маълум бир тарихий шароит рамкасида социал тип сифатида ҳаракат қилмайдилар. Чунки бу асарларнинг авторлари ўз замонидан қон ютиб, ўз яшаган даврларини лаънатлаб, инкор қилиб бошқа замонларни ,яхши, олижаноб инсонларни орзу қилганлар. Табиийки, улар ўз яшаган муҳитларидан қаҳрамон қидирмадилар ҳам, буни афсона ва китоблардан кўпроқ изладилар. Шунинг учун ҳам Навоий бир ўринда жуда ўринли ҳолда «эски дафтар басе кўп ахтардим» дейди. Бу достонларнинг қаҳрамонлари кўп ўринларда муболағали равишда тасвирланган. Булар ҳаммаси ана шу каби достонларнинг ёзилиш методини кўпроқ прогрессив характердаги шартли романтик метод деб баҳолашни тақозо этади.

Ўтмиш адабиётимиздаги реалистик ва романтик тасвирлар юзасидан билдирилган қайдлар умумий қайдлар бўлиб, бевосита адабий практикада бу икки тенденция ёнма-ён яшаган, бири иккинчисини инкор этмаган, жуда кўп ҳолларда эса бири иккинчиси билан чатишиб кетган, ўзаро бир-бирини тўлдирган. Масалан, Навоий Фарҳод образини афсоналардагидек мард, паҳлавон, мислсиз ошиқ сифатида тасвирлаш билан бирга уни китобхон ишонадиган ҳақиқий реал инсон сифатида ҳам гавдалантиради. Ўқувчи унинг фаолиятини, дарду-ҳасратларини яқиндан ҳис қилади, унинг қаҳрамонликларидан завқланса, бахтсизлигига ачинади. Худди шунингдек, «Лайли ва Мажнун» достонида Лайли ва Мажнуннинг ички дунёси анча чуқур социал фонда очилган. Искандар образини ишлашда ҳам шоир маҳорат кўрсатган. У Искандарни одил подшоҳ ва моҳир лашкарбоши сифатидагина эмас, оддий инсон сифатида ҳам гавдалантиришга ҳаракат қилган. Унинг инсоний қизиқишлари ва эҳтиросларини, подшоҳ сифатидаги социал қиёфасини, унинг характеридаги зиддиятларни, жамият ишлари билан бир қаторда табиат сирларини билишга ўчлигини, у борган ва юрган мамлакатлардаги географик ва табиий муҳитни мумкин қадар конкрет ва ҳаққоний кўрсатишга эришган. Шунинг учун бу хил достонларни фақат бир ижодий метод доирасида текшириш тўғри эмас.

Навоий лирик шеърларини кўздан кечирар эканмиз, бунда ҳам кўпгина ҳолларда реалистик сатрлар билан традицион-романтик сатрлар ёнма-ён келганини, натижада шеър реал тарихий ҳаёт билан боғланганини кўрамиз. Масалан, феодализм шароитида ижтимоий-сиёсий аҳвол шундай эдики, одамларнинг ўз эртасига ишончи йўқ эди. Ҳатто подшоҳлар ҳам бундан мустасно эмас эдилар. Бу аҳволни Навоий «Айлагач» радифли машҳур шеърида қандай тасвирлаган? Традицион мавзу ва образларга боғлаб тасвирлаган:

Жонда қўйғоч нақди ишқинг,
қилди кўнглумни ҳалок,
Ўлтурур маҳрамни султон, ганж
пинҳон айлагач.

Бундаги биринчи мисрада ошиқ ўз севгилисига мурожаат этиб, сенинг ишқинг ўз олтинини мечинг жонимга яшириб, ўбдон жойлаб бўлгач, кўнглимни ҳалок қилди! — дейди. Бу лирик ҳиссиётнинг традицион-романтик тасвиридир. Лекин иккинчи мисрада ошиқ бу аҳволни подшоҳларнинг ўз бойлиги — хазинасини бир ерга маҳрамига яширин кўмдиргандан кейин, уни ушбу сирни бировга айтиб қўймаслиги учун ўлдириб юборишига ўхшатадики, бу оригинал ва ғоят реалистикдир. Бу хил икки тасвирий тенденция асосида яратилган байтларни биз бошқа ўзбек классиклари ижодида ҳам кўплаб учратамиз.

Шундай ҳолат билан бир қаторда шу ҳам маълумки, бир ижодкорнинг ижодида гоҳ у тенденция, гоҳ бу тенденция ўзини ёркинроқ кўрсата бориши мумкин. Санъаткор реал шароит тақозоси билан ижод қилар экан, у ўз ғоясини таъсирлироқ ифодалаш учун истаган услуби ва тасвир методидан фойдаланиши қонуний. С. Айний Навоий ҳақидаги монографиясида унинг достонлари тўғрисида: «Хамса» достонларидаги салбий типларни у (Навоий) ўз замонидан олган ва уларга қарама-қарши ўлароқ, ижобий типларни эса ўз хаёли ва орзуларидан келиб чиқиб яратган бўлиб, буларни тақлид ва ибрат намунаси қилиб қўйди», — дер экан, тўла ҳақ эди.

Навоийнинг йигитлик вақтида Сайид Ҳасан Ардашерга йўллаган шеърий мактуби ўша даврда Хуросонда ҳукм сурган ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётни ниҳоятда ҳаққоний акс эттирган реалистик асарлардан биридир. Унинг шайх ва зоҳидлар ҳақидаги ҳажвий шеърлари ўзбек адабиётида реалистик сатиранинг юксак намуналари бўлиб қолди. «Маҳбубул-қулуб» эса ўша давр ижтимоий ҳаётининг кўзгуси ўлароқ, ҳамон жанговар памфлет сифатида жаранглайди. Хуллас, Навоий бу хил асарлари ва бадиий тасвирдаги маҳорати билан реализм тараққиётига бениҳоя катта ҳисса қўшгани шак-шубҳасиздир.

Ўзбек адабиётида реализмнинг тараққиёти кўп жиҳатдан сатира жанрининг ривожланиши билан боғлиқ бўлди. Шоир Турди Фароғий, сўнгроқ Ғозий, Махмур ижодларида феодал ҳаёт, эксплуататор синфларнинг барча ёвузликлари қаттиқ кулги остига олинди, фош этилди. Турди улкан жасорат билан ўз давридаги ҳукмдор Субҳонқулихоннинг қилмишларини ҳажв қилди, унинг ҳаққоний сатирик образини реалистик буёқларда гавдалантирди. Унинг салбий типлар тасвирида ғоят катта ижтимоий умумлашмалар бор эди. Турди ижоди мисолида ўзбек адабиёти реализм бўйича бир қадам олға қадам қўйди. Адабий тил ҳам тобора жонли халқ тилига яқинлашиб, адабиётнинг халқчиллиги орта борди.

XIX асрнинг иккинчи ярмида Ўрта Осиё Россияга қўшиб олингандан кейин, иккиёқлама зулм кучайиб, ижтимоий ҳаётда феодал муносабатларнинг ўрнини аста-секин капиталистик муносабатлар эгаллай бошлади. Халқ оммасининг аҳволи оғирлаша бошлади. Адабиётдаги прогрессив кучлар бу аҳволдан кескин норози бўлиб, баралла овоз билан маҳаллий бойларни, буржуа вакилларини, дин пешволарини, чор ҳукуматининг талончи амалдорларини қаттиқ қоралай бошладилар. Бунда уларга сатира жанри, адабиётимизнинг фахри бўлган Навоий, Турди, Махмур каби шоирларнинг реалистик традициялари айниқса қўл келди. Муҳаммад Аминхўжа Муқимий бу давр прогрессив адабиётининг байроқдори эди. Унинг ижодида халқ мавзуи биринчи мартаба мустаҳкам ва марказий ўринни эгаллади. Бу билан ўзбек адабиётида халқчиллик янги босқичга кўтарилиб, бу эса ўз ўрнида реализмнинг бу хил шоирлар ижодида анча изчил, етакчи мавқе тутишига, янги, жанговар хусусиятлар касб этишига олиб келди. Бу реализм аввало танқидий руҳга эга бўлиб, биз Муқимийнинг машҳур «Танобчилар», «Тўй», «Масковчи бой», «Баччағар», «Авлиё» каби шеърларида ўша даврдаги социал типларнинг образлари ёркин чизилганини, ҳеч иккиланмай муросасиз қамчиланганини кўрамиз. Шоир айниқса машҳур «Саёҳатнома» асарида оч ва юпун, сабр косаси тўлиб ниҳоясига етган меҳнаткаш халқ ҳаётининг кенг манзарасини чизиб берди. Бу асарлар том маънодаги реалистик асарлар эди. Муқимийнинг бу йўлини Зокиржон Фурқат ўзининг маърифатпарварлик шеърларида, Убайдулла Завқий ўткир ҳажвияларида янада ривожлантирдилар. Натижада илғор адабиёт демократик характер касб этди. Лекин бу адабиётдаги реализмнинг умумий савиясини ошириб баҳолаб, рус танқидий реализми билан бир даражага қўйиш фактларга хилоф бўлур эди. Чунки унинг энг яхши вакиллари ҳам халқ оммасининг турмушини, социал типларнинг психологиясини монументал асарлар орқали кенг кўламда теран очиб бериш даражасига кўтарила олмадилар. Шу билан бирга улар ўз лирик шеърларида традицион мавзу ва тасвирлардан жуда ҳам узоққа кета олмадилар.

1905 йил Биринчи рус революцияси Ўрта Осиё халқлари онгига ҳам катта таъсир кўрсатди. Бу даврда буржуа зиддиятлар янада кескинлашиб, чор ҳукумати революцион кучларга қаттиққўллик кўрсатган сари, ижтимоий-сиёсий норозилик тобора ортиб борарди. Ўлкада пролетариат ҳали кам сонни ташкил этгани сабабли революцион ғоялар жамиятнинг ҳамма қатламларига бир хилда таъсир эта олмас, шу сабабли зиёлилар орасида халқ ва мамлакат тақдири билан боғлиқ катта ижтимоий-сиёсий масалаларни турли реформалар ўтказиш, маърифатпарварликни ривожлантириш йўли билан ҳал этишга интилиш кучайди. Маърифатпарварлар ҳам икки хил бўлиб, уларнинг маҳаллий буржуазияга ён босган вакиллари ўнг жадидлар тимсолида мамлакатда буржуа тартиблари ўрнатиш учун курашсалар, ҳақиқий маърифатпарварлар халқ оммасини ёппасига саводли қилиш, шу йўл билан унинг кўзини очиш, экономика ва маданиятни ўстириш тўғрисида қайғурар эдилар. Бу тур маърифатпарварлардан чиққан ёзувчи, драматург ва шоирлар халқ ҳаётини ана шу маърифатпарварлик идеалидан келиб чиқиб тасвирлай бошладилар. Абдулла Авлоний, Сўфизода, Мирмуҳсин Шермуҳамедов, А. Қодирий кабилар ана шундай санъаткорлар бўлиб, уларнинг бу даврда яратган асарлари маърифатни идеаллаштириш руҳида ёзилган ва шунга кўра ғоявий чекланган эди. Лекин уларнинг асарларида шу давр ҳаётининг кўпгина томонлари, ундаги қарама-қаршиликлар ўзининг тўғри бадиий ифодасини топган бўлиб, бунда улар биринчи маротаба рус ва европа халқлари адабиётларининг реалистик тасвирдаги тажрибаларидан дадил ўргана бошлаган эдилар. Шунинг учун бу адабиётнинг ижодий методини бошқа давр адабиётларидан фарқли ўлароқ маърифатпарварлик реализми деб аташ ўринли бўлур эди. Бу хил қаламкашлар орасидан Улуғ Октябрь революцияси арафасида Ҳамза каби инқилобчи санъаткорлар етишиб чиқди ва у совет давлати тузилган биринчи кундан бошлабоқ янги социалистик тузумга ўз талантини бағишлади.

Хуллас, реализм доим ўзбек адабиётининг тараққиётига, гуманистик ғояларни чуқур ифодалашга, халқчиллик принципларининг мустаҳкамланишига, демократик адабиётнинг, илғор маърифатпарварлик адабиётининг юзага келишига ёрдам берди, шароит туғдирди. У ўзини ҳеч қачон адабий ижоддаги илғор анъаналарга қарши қўймади.

Ўзбек совет адабиётининг ижодий методи бўлган социалистик реализм методи ўтмиш ўзбек адабиётининг биринчи навбатда демократик анъаналарига, гуманистик ва илғор маърифатпарварлик традицияларига суянган ҳолда, уларнинг тажрибаси асосида, қардош совет халқлари адабиётининг, айниқса улуғ рус адабиётининг реалистик традицияларидан баҳраманд бўлган ҳолда ҳаётга йўлланма олди ва ярим асрдан ортик вақт давомида доим совет халқининг, бутун инсониятнинг энг юксак идеалларига хизмат қилиб реалистик ижоднинг ўтмишда кўрилмаган, ҳар томонлама етук намуналарини қўлга киритиб келмоқда. Адабиётимизнинг бундан кейинги тараққиёти ҳам доим кўп асрлик ўтмиш ўзбек адабиётининг илғор традицияларини, айниқса унинг реалистик традицияларини қадрлашга ҳамда уларни тинмай чуқур илмий асосларда ўрганишга даъват этади.

А. ҲАЙИТМЕТОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

ПАХТА ШТАБИГА

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

КИТОБ. «Шаҳрисабз» совхозининг Макрид чўлида деҳқончилик қилаётган Қурбонали Зулфинов бошлиқ бригада районда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик планини бажарди. 20 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 20 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Кўпминг килограммчилар ҳаракатига қўшилган Сокина Шаҳобова, Пўлат Шойимов, Тўхта Зулфинова каби чеварлар кунига 160—180 килограммдан пахта териб, хирмонга барака киритяптилар.

Бригада пахтакорлари ҳосилдорликни гектар бошига 40 центнерга етказишга аҳд қилишди.

* * *

КИРОВ. «Москва» колхозининг Турсунназар Умаров бошлиқ бригадаси заршунослари зафар қучдилар. 51 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 28 центнердан «оқ олтин» териб олинди. Бригаданинг кўпминг килограммчиларидан Малоҳат Исхоқова, Комила Аҳмедова, Саида Эркинова, Маҳбуба Исмоиловалар кунига 180—200 килограммдан дур теришяпти.

Бригада азаматлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, ҳосилдорликни 45 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар.

* * *

ЛЕНИНГРАД. Энгельс номли колхознинг Мамадали Қўлдошев бошлиқ бригадаси пахтакорлари биринчилар қатори ғалаба рапортига имзо чекдилар. 78 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 34 центнер «оқ олтин» йиғиб олинди. Бу муваффақиятга Тожихон Дадабоева, Саодатхон Мирзаева, Муқаддасхон Эргашева сингари чевар теримчилар катта ҳисса қўшдилар.

Бригада пахтакорлари яна 21 центнердан «оқ олтин» териб олиб, ҳосилдорликни 55 центнерга етказиш учун терим суръатини кун сайин оширмоқдалар.

* * *

ХЎЖАЙЛИ. Ленин номли колхознинг Жуман Эшжонов бригадаси пахтакорлари 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил кўтариб, пахта тайёрлаш планини уч иш кунида бажардилар. Ҳосилнинг деярли ҳаммаси «зангори кема»лар бункеридан тўкилди. Илғор механизаторлардан Ботир Ўрозов, Баҳри Избосарова, Орзумбет Ойиммуротовалар кунига 12-15 тоннадан пахта териб, пешқадамлик қилишяпти.

Бригада далаларида ҳали ҳам пахталар чамандек очилиб турибди. «Пўлат от» суворийлари «оқ олтин»нинг бир граммини ҳам қолдирмай йиғиб-териб олиб ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш иштиёқида астойдил меҳнат қиляптилар.

БУНКЕРДАН ИПАК ПАХТА

ЯНГИҚЎРҒОН («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Фарғона» колхози деҳқонлари бир неча йиллардан бери асосий майдонларда ингичка толали пахта етиштириш билан шуғулланмоқдалар. Ўтган йиллар ичида пахта ҳосилдорлиги анча ортди, ялпи миқдори кўпайди. Беш йилликнинг якунловчи йилида мавжуд пахта майдонининг ҳар гектаридан 38 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш кўзда тутилган.

Шуниси диққатга сазоворки, хўжаликда ингичка толали пахта муваффақиятли равишда машинада терилмоқда. Бу йил ҳам ялпи ҳосилнинг 80 процентини «зангори кема»лар билан йиғиштириб олиш планлаштирилган. Колхоз механизаторлари шу мақсадда районда биринчилар қаторида машина теримига киришдилар. Мавсумда 200—250 тоннадан «оқ олтин» териб беришга аҳд қилган Тўлқин Салоҳиддинов, Ҳабибулло Тошматов сингари механик-ҳайдовчилар ўз агрегатлари бункеридан кунига 2-2,5 тоннадан ипак пахта тўкмоқдалар.

Хоразм области. Хонқа районидаги Ленин орденли Охунбобоев номли колхозда КПСС XXV съездини муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун астойдил меҳнат қилаётган чорвадорлар кўп. Гулчеҳра Ражабова, Саодат Назарова ва Бўрхоним Ражабовалар ҳам ўзларига бириктилган сигирларнинг ҳар биридан 3 минг литрдан сут соғиб олиш мажбуриятини олишган. Суратда: «Оқ чашма» ижодкорлари Г. Ражабова, С. Назарова, Б. Ражабова ўртоқлар.

Э. Суяров фотоси.

САФАРБАРЛИК СЕЗИЛМАЯПТИ

Оқдарё райони қўшни Иштихон райони билан бир неча йилдан бери мусобақалашиб келади. Ери, суви, ишчи кучи ва техникаси бир. Ҳар икки район хўжаликлари пахта ҳосилини тобора оширмоқдалар, ялпи пахта етиштиришни кўпайтирмоқдалар. Якунловчи йилда Иштихон райони давлатга 70 минг тонна, Оқдарё 54 минг тонна пахта сотиш мажбуриятини олган.

Мусобақадош икки районда ана шу юксак мажбуриятга яраша фидокорона меҳнат қилинди. Қудуқлар қазиш, эски коллекторларга насослар ўрнатиш билан сув танқислигига барҳам берилди. Агротехника тадбирларига қатъий амал қилиб, пахтадан мўл ҳосил етиштирилди. Иштихон райони хўжаликлари ҳосилни йиғиб олишни уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Улар ялпи ҳосилнинг 80 процентини машиналарда теришни планлаштирганлар. Шу мақсадда 15 минг гектардан зиёдроқ майдондаги ғўзалар дефолиация қилинди. Дефолиация қилинган пахтазорларда терим агрегатлари юксак унумда ишлатилмоқда. Натижада кунлик ўсиш салкам 3 процентга кўтарилди. Район машина теримида Самарқанд областида биринчи ўринга чиқиб олди.

Лекин Оқдарё райони йиғим-теримда мусобақадошидан анча орқада қолаётир. Пахта чамандай очилишига қарамай кунлик суръат паст. Кейинги беш кунликда графикдаги 15 ўрнига 9 процент пахта тайёрланди. Йиллик план энди 17 процент бажарилди. Машинада пахта териш плани эса 5,5 процент адо этилди холос. Суръатнинг сустлигига сабаб нима? Асосий куч йиғим-теримга сафарбар этилмаган. Далада ишлаётганларга зарур шарт-шароит яратиб берилмаган. Терим машиналарининг бир қисми ишга туширилмаган. Бунинг устига кўпчилик колхозлар ва совхозларда агрегатларнинг унумли ишлаши таъминланмаган.

Карл Маркс номли колхоз кўп йилдан бери пахтадан 35-40 центнердан ҳосил олиб келади. Бу йил 50 центнер учун курашмоқда. Колхоз кунига 3 процентдан ошириб пахта тайёрлаяпти. «Коммунист» ва «КПСС XXII съезди» колхозлари ҳам машъал хўжаликлар қаторидан жой олган. Ҳозиргача йиллик планнинг 30-35 проценти миқдорида пахта тайёрланди. «Коммунист» колхозининг Мамаризо Жумаев бошлиқ бригадаси йиллик пахта тайёрлаш планини 50 процентдан оширди. Аммо, ана шу илғорлар тажрибаси етарлича оммалаштирилмаяпти. Шунингдек, «Гулистон», Ленин номли, Энгельс номли колхозларда ҳар йилдагидай йиғим-терим суст боряпти.

Ленин номли колхоз ўтган йили йиғим-теримни ҳаддан ташқари кечиктириб юборган ва оқибатда план бажарилмаган эди. Колхоз раиси Х. Умаров бундан тегишли хулоса чиқариб олмаётир. У «пахта ҳали яхши очилмаган» деб мавжуд кучларни теримга сафарбар этмай келаётир. Тўхтамурод Тоғаев бошлиқ бригадада рўйхатдаги 66 теримчидан 30-40 киши пахта термоқда. Меҳнат интизоми жуда бўш. Кўпчилик нормани бажармайди. Теримчиларга маданий-маиший, савдо, медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган. Бригаданинг машина теримига ажратилган майдонлари бегона ўтдан тозаланмаган. Картадаги ўқариқлар текисланмаган, агрегатларнинг бурилиш жойлари ажратилмаган. Колхознинг аксарият бригадасида аҳвол шундай. Натижада пахта тайёрлаш плани энди 13 процент бажарилди. 24 сентябрь куни тайёрланган пахта 1,28 процентни ташкил этди. План энди 9 процент бажарилган. Энгельс номли колхоз машина теримини бошламаган деса ҳам бўлади. Ҳолбуки, колхоз раиси Р. Ҳамроев, партия ташкилотининг секретари Д. Бобоев ўртоқлар август ойидаёқ терим агрегатлари тахт деб маълумот беришган эди. Лекин ҳозирга қадар машиналарнинг кўпи далага чиқарилмаган. Машина терими бир процент ҳам бажарилмаган. «Оқдарё» ва «Даҳбед» совхозида 25 сентябргача йиллик план 5,5 процент бажарилди, холос. Т. Бектикаримов, М. Файзиев, Х. Абдиев бошқараётган бўлимларда суръат янада суст. Буларда терим 14 сентябрда бошланган бўлсада, шу кунгача йиллик планнинг 4-4,5 проценти миқдорида пахта тайёрланган, холос. Т. Бектикаримов бошқараётган 2-бўлимда 1100 киши бўлгани ҳолда, 24 сентябрда 336 киши, эртаси кунига 331 киши пахта теримида қатнашди. Совхоз бўйича шу икки кун ичида қўл кучи билан 87 тонна пахта терилди. 51 агрегатдан 23 таси теримга қатнашиб. улар бункердан икки кунда бор-йўғи 38 тонна пахта тўкишди. А. Тожибоев, С. Қурбонов бошлиқ бригадаларда кунига 0,2-0,3 процент пахта териляпти.

Райондаги бир неча хўжаликларда техникани икки сменада бошқариш учун керакли механик-ҳайдовчи етишмайди. Бунга «Гулистон» ва «Янгиобод», Ленин номли колхозларни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. «Оқдарё» совхозидаги 45 терим агрегати 1,5 сменада ҳам етарли таъминланмаган.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕСПУБЛИКАДА БИРИНЧИ

ТЕРМИЗ (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). КПСС XXV съезди шарафига бошланган социалистик мусобақани авж олдириб юборган Гагарин районидаги «Искра» совхозининг шоликорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар республикада биринчи бўлиб давлатга шоли топшириш йиллик планини ошириб бажарганликлари ҳақида ғалаба рапортига имзо чекдилар. Ҳозиргача давлат омборларига 4600 тоннадан зиёд тилларанг шоли тўкилди. Бу — бултур йил бўйи етказиб берилган шолидан 350 тонна кўпдир.

Совхоз миришкорлари шоли тайёрлаш планини 15 иш кунида бажарди. Бунинг учун шолипояларга «СКД-5Р» маркали янги комбайнлар сафарбар этилди. Мавсумда 400-500 тонна шоли ўриб-янчиб бериш мажбуриятини олган илғор комбайнчилардан Азим Шодмонов, Чори Рўзибоев, Андрей Ким, Мамат Бўтаевларнинг ҳар бири мавсум бошидан бери 200-250 тоннадан шоли янчиб бердилар.

Я. Умбаров, Н. Шоқулов, Ў. Саидов, Т. Хуррамов, Б. Ойтуғанов ўртоқлар бошлиқ пешқадам бригадалар ҳар гектар майдондан 50-70 центнердан шоли олиб, давлат планларини ошириб адо этдилар.

КПСС XXV съездини ёруғ юз билан кутиб олиш учун курашаётган совхоз ишчилари пландан ошиқча яна 11 минг тонна шоли топшириш, ялпи ҳосилни 15 минг тоннадан ошириш мажбуриятини олдилар.

НАВБАТ — МАЖБУРИЯТГА

Дўстлик районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози пахтакорлари областда иккинчи бўлиб маррага етдилар. Ватан хирмонига 730 тонна «оқ олтин» топширилиб, йиллик план тўрт иш кунида бажарилди. Ҳосилдорлик 15 центнерни ташкил этди.

Чўлқуварлар икки план миқдорида пахта топшириш учун курашни давом эттирмоқдалар.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЖИЯНҚУЛНИНГ ЗАФАРИ

ТЕРМИЗ (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Бу йил она-Ватанга ҳар гектар майдондан 50 центнердан «оқ олтин» ҳадя қилиш мажбуриятини олган Ленин йўли районидаги Будённий номли совхознинг машҳур механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жиянқул Рустамов бошлиқ бригада аъзолари зафар қучдилар. 100 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 23 центнер ўрнига ҳозиргача 25 центнердан хирмон кўтарилди. Тайёрлов пунктига 260 тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб берилди. Шу ҳосилнинг 200 тоннадан ортиғини Жиянқулнинг ўзи «пўлат этаклар»дан тўкди.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ЖУРНАЛХОНЛАРГА ЖАВОБЛАР

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ойлик илмий-оммабоп журнали «Фан ва турмуш»нинг тўққизинчи сони босмадан чиқди. Унда чоп этилган мақола ва хабарларнинг аксарияти журналхонларнинг хатларига жавоб тарзида юзага келган. Ўз мухлислари билан яхши алоқа ўрнатган журнал редакцияси ҳар йили бир сонини журналхонларнинг хатларига жавоб бўладиган қизиқарли ва ўқимишли мақолалар билан чиқаришни одат қилиб олган. Бу сафар ҳам жуда кўп хатлар орасидан кўпгина энг қизиқарли саволлар танлаб олиниб, бир қатор олим ва журналистларга мурожаат этилди. Натижада Ўзбекистон фани, халқ хўжалиги, санъати соҳасидаги янгиликлар, кашфиётлар, инсоннинг улуғвор ишлари ҳақида ҳикоя қилувчи мароқли материаллар юзага келган.

Физика-математика фанлари доктори М. Саидов Самарқанд область, Самарқанд районидаги Улуғбек номли ўрта мактаб ўқитувчиси Ҳ. Шукуровнинг «Лазер нури ҳақида маълумот беришни сўраймиз» деган мазмундаги хатига жавобан жуда қизиқарли мақола ёзган. «Мўъжизакор нурлар» мақоласида лазер нурининг тарихи, қўлланилиши, истиқболи ҳикоя қилинади.

Профессор А. Раҳимжоновнинг «Асаб бузилиши нималардан бўлади?», филология фанлари кандидати Р. Дониёровнинг «Сўзлар хазинасини излаб» мақолалари ҳам жуда ўқимишли чиққан. Тарих фанлари кандидати Р. Мадраҳимованинг «Эл бошига иш тушса» мақоласида Улуғ Ватан уруши йилларида мардлик ва фидокорлик кўрсатган жасур ўзбек аёлларининг тақдири ҳикоя қилинади. Шунингдек, журналнинг бу сонида фан оламидаги янгиликлардан маълумот олиш мумкин. Журнал жуда кўп рангли фотосурат ва расмлар билан безатилган. «Фан ва турмуш» журналининг бу иши мақтовга сазовор. Журналхонлар бу хайрли иш давом эттирилади деган умиддалар.

ЎЗБЕКИСТОН АХБОРОТ

ПАХТА ЗАВОДИ ҚУРИЛМОҚДА

Пахтачи районида дашт ерларни ўзлаштириш ва алмашлаб экишни жорий этиш йўли билан ялпи пахта етиштириш йилдан йилга кўпайиб, ҳосилдорлиги ортиб бормоқда. Шу муносабат билан район маркази ҳисобланган Зиёвутдин посёлкасида янги пахта заводи қурилмоқда. Завод қурилиши 1976 йил бошида битказилиб, фойдаланишга топширилади.

Ҳозиргача район хўжаликларида тайёрланган пахта Зирабулоқ, Каттақўрғон ва қўшни Бухоро областидаги пахта тозалаш заводларига жўнатиларди.

138 АГРОНОМ

В. В. Куйбишев номидаги қишлоқ хўжалик институтининг сиртқи бўлимида 800 киши ўқимоқда. Уларнинг кўпини колхоз ва совхоз ходимлари, механизатор ва чорва фермаларининг раҳбарлари ташкил этади. Ишдан ажралмаган ҳолда ўқиётганлардан яна катта бир группаси яқинда ана шу олий ўқув юртини битириб чиқди. 138 киши агрономлик дипломига эга бўлди.

Оқдарё районидаги «Москва» колхозининг раиси Мамарасул Жўраев, шу колхоз бош агрономи Омон Исломов, Иштихон районидаги «Халқобод» колхози партия ташкилотининг секретари Абдулла Қўзибоев ва бошқалар диплом ишларини ўз колхозлари ҳаётидан, пахта етиштириш технологияси ва уни такомиллаштириш самарадорлиги ҳақида ёздилар. Уларнинг диплом ишлари юқори баҳоланди.

ТИНЧЛИК ФОНДИГА

Областдаги саноат корхоналари, жамоат ташкилотлари ва бошқа коллективлар орасида тинчлик фондига маблағ жамғариш ҳаракати тобора авж олмоқда. Самарқанд шаҳридаги «Кинап» заводи ишчилари тинчлик вахтасида туриб ишлаб, йил бошидан бери 8864 сўм пул тўпладилар. Чинни заводи коллективи 6000 сўм, Охунбобоев номли кўн заводининг ишчи-хизматчилари эса 2300 сўм маблағ тўплади.

Тинчлик фондига маблағ тўплаш Бутуниттифоқ Қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти ходимлари, шаҳар марказий универмаги коллективи орасида ҳам яхши олиб борилаётир. Ҳозиргача область бўйича тинчлик фондига эллик минг сўмдан кўпроқ маблағ йиғилди.

ХАЛҚ МУЗЕЙИ

Нарпай районидаги Мирбозор қишлоғининг жамоли бекиёс ўзгариб кетди. Бир вақтлари район маркази ҳисобланган қишлоқда район бирлашган касалхонаси, матлубот кооперациясининг тайёрлов идораси, район йўл қурилиш участкаси, туғруқхона, «Победа» колхози правлениесининг идораси ва бошқа бир қанча муассасалар жойлашган. Бу йил шаҳар типидаги ресторан, харидорларга 24 киши хизмат қиладиган универмаг қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Колхоз клуби реконструкция қилинди. Клубда кенг жамоатчиликнинг ташаббуси билан музей ташкил этилди. Унга халқ музейи номи берилиб, турли шиор, плакатлар билан жиҳозланди. Нарпай районининг ўтмиши, ҳозири ва келажагини акс эттирувчи экспонатлар қўйилди. Музей малакали ходимлар билан таъминланди.

Қорақалпоғистон Автоном республикасидаги қишлоқ хўжалик техникуми бу йил ўзининг 40 йиллик юбилейини нишонлайди. Қ. Утегенов техникум ташкилотчиларидан бири. У тарбиялаган мутахассислардан жуда кўпчилиги Қорақалпоғистоннинг турли шаҳар ва қишлоқларида ишламоқда. Суратда: Қ. Утегенов. Пастдаги сурат эса Нукус районидаги «Нукус» совхозидан. Хўжалик ишчилари сабзавот ва полиз маҳсулотларидан юқори ҳосил олишди. Қалимбет Дўсимбетов бошлиқ бригада даласида мана шу лавлагилар етиштирилди.

Р. Саидов фотолари.

ҚОРАКЎЛЧИЛИК СОВХОЗИ

Нурота районида қоракўлчиликка ихтисослаштирилган янги совхоз ташкил этилди. Бу давлат хўжалиги тўрт бўлимдан иборат. Маркази Чия қишлоғига жойлашди.

Яйловлари кенг, озуқа базаси мўл бўлган янги совхозда 40 минг бош қўй-қўзи боқиляпти. Чорва молларни қишловига катта ҳозирлик кўрилмоқда. Ҳар бир бош қўй учун камида 200 килограмм хашак жамғариш тадбирлари амалга оширилаётир.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МИРЗАЧЎЛ ҚИССАСИ

Кўз илғамас Мирзачўл... Асрлар оша «сув»-«сув» дея ҳансираб ётибди у. Ҳу ана, ҳар жой-ҳар жойда қовжираб қолган янтоғу карраклар сўппайиб турибди. Тағин кафтдек теп-текис қип-қизил чўл... Одам зоти кўринмайди. Қайси бир туякаш кўзада сув олиб кетяпти. Ундан об-ҳаёт сўрай кўрманг. Сув шундай қадрли, ҳар қатраси олтинга тенг бу чўлда.

Кино кадрлар сизни ана шу манзара билан таништирганида Мирзачўлнинг ўтмиши ўзининг бор бисоти билан кўз ўнгингизда намоён бўлади. Ҳа, Ўзбекистон илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар студияси ижодкорлари шу кунларда Мирзачўл ерларида катта иш олиб бораётир. СССР халқ артисти Малик Қаюмов раҳбарлигидаги кинохужжатчилар «Мирзачўл» деб номланган фильмни суратга олишмоқда. Картина сценарийсини атоқли совет ёзувчиси, Ленин ва СССР Давлат мукофотлари лауреати Константин Симонов ва таниқли адиб, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Ҳамид Ғулом ёзган.

Жонажон партиямизнинг бўлажак XXV съездига атаб суратга олинаётган «Мирзачўл» ҳужжатли лентaларида сиз Мирзачўл ерларининг ўзлаштирилиши ва суғорилиши, янги ташкил этилган совхозлардаги буюк ўзгаришлар, поёнсиз пахтазорлар, бир-биридан чиройли замонавий посёлкаларни кўриб ич-ичингиздан қувонасиз.

«Мирзачўл» киноқиссасини режиссёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими И. Гибалевич, операторлар Қ. Ҳасанов, Ҳ. Алауддинов, У. Ортиқовлар суратга олмоқдалар. Асар КПСС XXV съезди арафасида экранга чиқади.

С. ҚОДИРОВ.

1—3 ОКТЯБРДА ТОШКЕНТДА БЎЛИБ ЎТАДИГАН СССР МЕДИЦИНА ФАНЛАРИ АКАДЕМИЯСИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИНИНГ КЎЧМА СЕССИЯСИГА

ЭЛ-ЮРТ СОҒЛИҒИ ЙЎЛИДА

Мамлакатимизда экономиканинг, фан ва маданиятнинг гуллаб-яшнаши, совет кишилари фаровонлигининг ортиб бориши соғлиқни сақлашни ва медицина илмини янада ривожлантиришни тақозо этяпти. Совет соғлиқни сақлаш системасининг асосий йўналиши аҳоли ўртасида даволаш ишларини яхшилаб бориб, касалликларнинг олдини олишга ва уларнинг кенг тарқалишига йўл қўймасликка қаратилган. Ўзбекистонда ҳам даволаш-профилактика масалалари муваффақиятли ҳал этиб борилмоқда.

Маълумки, бир вақтлар Туркистон ўлкасида турли юқумли касалликлар (вабо, ўлат, қора чечак) кенг тарқалган бўлиб, қанчадан-қанча кишилар дунёдан бевақт кўз юмган эдилар. Аҳоли меҳнат ва яшаш шароитининг ачинарли аҳволда эканлиги, оғир эксплуатация — буларнинг ҳаммаси юқумли хасталиклар тарқалишининг бош сабабчиларидир. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг оламшумул ғалабасидан сўнг аҳвол тубдан ўзгарди. Аҳоли соғлиғини муҳофаза этиш Совет ҳокимиятининг асосий вазифаларидан бири бўлиб қолди.

Қисқа вақт ичида Ўзбекистонда ҳам кенг доирада профилактика ва даволаш тадбирларини амалга оширишни таъминловчи, турли юқумли касалликларнинг олдини олишда кўмаклашувчи илмий муассасаларнинг катта тармоғи вужудга келди. Айниқса, тўққизинчи беш йиллик мобайнида республикамизда соғлиқни сақлаш системаси ниҳоятда тез ривожланмоқда. Шуни айтиш кифояки, соғлиқни сақлашга фақат давлат йўли билан капитал маблағ сарфлаш 175 миллион сўмдан ошиб кетди. Шифохоналарда ўринлар сонини 141000 га етказиш мўлжалланмоқда, врачлар сони эса 35000 кишига, ўрта медицина ходимлари сони 110000 кишига ортади.

Йирик илмий-тадқиқотлар тўртта медицина, битта фармацевтика, Тошкент врачлар малакасини ошириш ва ўн учта илмий-текшириш институтларида муваффақиятли олиб борилмоқда. Уларда уч мингдан зиёд илмий-педагогик ходимлар бўлиб, шундан 14 нафари академиклар ва мухбир аъзолари, 265 нафари фан докторлари ва 2100 киши фан кандидатларидир.

Буларнинг ҳаммаси республикамизда меҳнаткашлар сиҳат-саломатлигини яхшилашда, шу жумладан, қатор юқумли хасталикларнинг олдини олишда маълум муваффақиятларни қўлга киритиш имконини яратиб бермоқда. Эндиликда ич терлама, безгак, қизамиқ ва бошқа оғир касалликларга чек қўйилган. Фақат кейинги ўн йил ичида қорин тифи билан касалланиш уч маротаба, паратиф билан 1,5, ўткир ошқозон, шу жумладан, ич буруғи билан оғриш 1,4 маротаба камайди.

Бироқ, биз эришилган ютуқлар билан кифояланиб қолмаслигимиз керак. Республика соғлиқни сақлаш системаси олдида бажарилиши зарур бўлган муҳим муаммолар кўндаланг бўлиб турибди. Биз ҳаёт тақозо этаётган бу масалаларни партия ва совет ташкилотлари ёрдамида изчиллик билан ҳал қилиб боришимиз лозим.

Республикамизнинг табиий-иқлим шароитини (очиқ сув манбалари, айниқса, қишлоқ районлардаги сув манбалари, юқори ҳарорат натижасида организмнинг қизиши ва тўхтовсиз сув ичилиши, сабзавот ва мева маҳсулотларининг кўплаб истеъмол қилинишини) назарда тутадиган бўлсак, булар — ўткир ичак касалликларини даволаш усулларидан моҳирлик билан фойдаланишни қийинлаштиради. Шу билан бирга-ликда бу хасталикларнинг олдини олишнинг янги форма ва методларини тезроқ қидириб топишни талаб этади.

Ана шу тадбирларнинг муваффақиятли ишлаб чиқилиб, зудлик билан жорий этилишининг муҳим омили бўлиб 1-3 октябрь кунлари Тошкент шаҳрида очиладиган СССР Медицина фанлари академияси билан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг кўчма сессияси хизмат қилади, деб айтишга ҳақлимиз. Шуниси қувонарлики, медикларимизнинг бу қўшма улкан анжумани СССР Медицина фанлари академияси Президиумининг қарорига биноан ўтказилмоқда.

Сессиянинг кун тартибидан эпидемияга қарши илмий асослар, ичак касалликларида санитария ва даволаш тадбирлари, яъни учта проблема (бу, айниқса, Ўзбекистон ва Ўрта Осиё республикалари учун ҳам илмий актуаллиги, ҳам амалий қиммати билан характерланади) ўрин олган.

Сессия ишида СССР Медицина фанлари академиясининг президенти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, академик В. Н. Тимаков бошчилигидаги мамлакатимизнинг жаҳонга машҳур бўлган ўттиздан ортиқ олими фаол иштирок этади. Бу йирик анжуманда юқумли ичак касалликлари эпидемиологияси ва профилактикаси (СССР МФА академиги П. Н. Бургасов), ичак патологиясига ташқи муҳит омилларининг таъсири (СССР МФА академиги О. В. Бароян), юқумли ичак хасталиклари патогенези ва бу касалликлар билан оғриган беморларни даволаш (СССР МФА мухбир аъзоси В. И. Покровский), Ўзбекистонда ташқи муҳитни муҳофаза этиш соҳасида гигиена фанининг вазифалари ва юқумли ичак касалликлари профилактикаси (Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министри, профессор Қ. С. Зоиров ва профессор Ш. Отабоев) каби муҳим мавзуларда проблематик маърузалар тингланади. Ялпи мажлис йўли билан гигиена, эпидемиология ва микробиология, юқумли касалликлар секциялари иш олиб боради. Бу секцияларда Москва, Ленинград, Киев ҳамда республикамизнинг таниқли медик олимлари қатнашадилар. Шунингдек, сессияда врачлар ҳам қизиқарли докладлар билан иштирок этадилар.

Бу улкан анжуманнинг Тошкентда ўтказилиши, шубҳасиз республикамизда медицина фанини янада ривожлантиришда янги бир босқич бўлиб хизмат қилади.

Қ. ТЎЛАГАНОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг биринчи ўринбосари.

ЛИМОНЗОРДА

— Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтидан 1970 йили 384 туп лимон кўчати сотиб олдик. Уларни теплицанинг яхши ишланган ерларига ўтқаздик,— дея ҳикоя қилади «Коммунист» колхози правлениесининг раиси Миржамил ака Мирсоатов. — Ниҳолларни ўтқазишга-ўтқаздиг-у, қўкариб кетармикан, деб ҳаяжонланардик.

— Унга қараб турадиган мутахассислар бормиди?

— Тошкент шаҳар гулчилик ва манзарали дарахтлар совхозида узоқ вақт ишлаган Тўхтамурод Саидмуродов бу ноёб экинни ўз қарамоғига олди. Уни бригада бошлиғи этиб тайинладик. Районимиздаги Ленин номли колхознинг номи республикага тарқалган машҳур лимончиси Зайниддин Фахриддинов ва Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг лимончиларидан тез-тез маслаҳатлар олиб турдик. Колхозимизда янги соҳа бўлган бу ўсимликка уларнинг тавсиялари асосида ишлов бердик, озиқлантириб, секциядаги иссиқлик маълум даражада ушлаб турилишига эришдик. Тез орада кўзимиз қувониб қолди. Кўчат бир текисда кўкарди. Уч йилда ҳосилга кирди.

— Лимон меҳнатимизни оқлади, — дея гапга аралашди бригада бошлиғи. Дастлабки йили 8 минг дона лимон топшириш юзасидан план белгиланди. Ҳосилимизнинг чўғи кўпроқ бўлди. Давлатга 12 минг дона юқори сифатли лимон топширдик. Орадан бир йил ўтгач, 37 минг дона лимон ҳосили кўтариб планимизни икки юз процентдан ошириб адо этдик.

— Бу йилги марралар қандай?

— Аввалги йиллар биз учун синов йили бўлди. Бу орада кенжа соҳа — лимончиликнинг сиру асрорини анча тушуниб олдик, — дейди Тўхтамурод камтаринлик билан. Умр йўлдошим — Ҳуррият, ўғилларим Бахтиёр билан Турсунмурод менга кўмаклашиб туришади. Бахтиёр ўрта мактабни тамомлаб Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти ҳузурида очилган бир йиллик боғбонлар тайёрлов курсини тамомлаяпти.

Бу йил ҳосил ҳар қачонгидан ҳам мўл бўлди. Лимонни топширишга киришдик. Улуғ Октябрнинг 58 йиллик байрами кунигача plандаги 60 минг ўрнига юз минг дона лимон топшириб, бу соҳа бўйича олган мажбуриятимизни муддатидан илгари, қарийб икки ҳисса қилиб зиёди билан бажарамиз.

— Партиямизнинг XXV съездини қандай кутиб оляпсизлар?

— Байрамлар, улуғ саналарни муносиб кутиб олиш биз учун анъана бўлиб қолган. Партиямизнинг навбатдаги съездини чақириш тўғрисидаги қарор колхозимиз аъзоларини янгидан-янги меҳнат зафарларига илҳомлантириб юборди, — дейди Миржамил ака. — Колхозимизда съездолди мусобақаси тобора авж олмоқда. Сабзавот, мева, ғалла ва чорвачилик маҳсулотлари сотиш суръатлари ортиб бораётир.

Ҳа, Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхози лимончилари юксак мақсадни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар. Улар эл-юрт дастурхонини сервитамин маҳсулот билан безаш туфайли таҳсинга сазовор бўлишяпти.

Т. УНАБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ОКТЯБРЬ ОБ-ҲАВОСИ

Октябрь об-ҳавоси бу йил шу ойга монанд келиши кутилмоқда. Яъни ҳарорат 10-15 даража атрофида бўлади.

Ой охирида салқин тушиб, ҳарорат кечалари Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида 0-5 даража совуқ, Сурхондарё областида 1-6 даража иссиқ бўлади. Қолган жойларда 1 даража иссиқ ва 4 даража совуқ бўлади. Кундузлари эса республиканинг ҳамма районларида иссиқлик 10-15 даражага етади.

Иккинчи ва бешинчи беш кунликда ҳарорат кўтарилади. Кечалари 11-16, кундузлари 28-33 даража иссиқ бўлади. Иккинчи ўн кунликда ва учинчи ўн кунликнинг бошларида ҳаво булутли бўлиб, тез-тез ёмғир ёғади. Қолган вақтларда ҳаво кам булутли, қуруқ келади.

Тошкент, Самарқанд, Жиззах, Сурхондарё областларида кўпроқ ёмғир ёғиб, намгарчилик миқдори 25-50 миллиметрга (нормадан кўп) боради. Қолган областларда намгарчилик миқдори 5-15 миллиметр (нормадан кам)дан ошмайди.

Д. ЯУШЕВА,
САРНИГМИ синоптик катта инженери.

СПОРТ

БАҲС ДАВОМ ЭТАДИ

Тошкентдаги шахмат-шашка клубида 100 катакли шашка бўйича бир неча кун давом этган республика чемпионати ғолиблари аниқланди. Ўзбекистон чемпиони номига сазовор бўлиш яна тошкентлик спорт мастери Ш. Ёқубовга насиб қилди. Моҳир шашкачи бу билан ўн учинчи марта биринчиликни қўлга киритди. Шариф Ёқубов ўн тўрт имкониятдан ўн уч очко жамғариб муҳлисларни мамнун этди. Иккинчи фахрли ўринни эгаллаган И. Фридман ҳам мусобақаларни мағлубиятсиз ўтказди. Учинчи совриндор ўрин тошкентлик спорт мастерлигига номзод В. Андреевга берилди.

Шундай қилиб, юз катакли шашка бўйича республика XXXV чемпионатида шахсий биринчилик ғолиблари аниқланди. Энди команда биринчилиги учун мусобақаларга старт берилади. Бу мусобақада олти спортчидан тузилган командалар иштирок этиб, юз ва 64 катаклик тахтада дона сурилади. Баҳслашувчилар орасида маҳоратли шашкачилардан Ш. Ёқубов, С. Гуляев, Г. Дорфман, О. Аҳмедова, Л. Хейф, Е. Черкасский, А. Эндлин, Д. Довидов, В. Рапопорт ва бошқалар бор.

Республикамиз кучли шашкачиларидан ангренлик Л. Григорян, тошкентлик Л. Маслов, спорт мастерлигига номзод В. Логиновлар эса, Ашхободда ўтказиладиган Ўрта Осиё ва Қозоғистон спортчилари турнирига йўл олдилар.

А. РУЗИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
4, 5 ОКТЯБРЬ КЕЧ СОАТ 6 ДА

КАТТА КОНЦЕРТЛАР

ҚАТНАШАДИЛАР:

Пойтахтимиз меҳмонлари

ЮГОСЛАВИЯ ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИ: ЗДЕНКА КОВАЧИЧЕК, ТОМИСЛАВ КРИЗМЕНИЧ, ДРАГАН АНТИЧ
ВОКАЛ-ИНСТРУМЕНТАЛЬ АНСАМБЛИ.

Ансамбль раҳбари — ДАЧЕ БЛАГОЕВИЧ.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ» ВА ЎЗБЕК ДАВЛАТ ЭСТРАДА КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА СОЛИСТЛАРИ:
Ўзбекистон ССР халқ артисти БОТИР ЗОКИРОВ;
Халқаро эстрада артистлари конкурсининг лауреати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ЭСОН ҚАНДОВ;
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
ЛУИЗА ЗОКИРОВА, УРИЕ КЕРМЕНЧЕКЛИ;
Солистлар: ЛАРИСА КАНДАЛОВА, НАТАЛЬЯ НУРМУҲАМЕДОВА;
«ЯЛЛА» ВОКАЛЬ-ИНСТРУМЕНТАЛЬ АНСАМБЛИ
Ансамблнинг музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ЕВГЕНИЙ ШИРЯЕВ.
«ХАЙТАРМА» ЭСТРАДА АНСАМБЛИ
ТОШКЕНТ «МЮЗИК-ХОЛЛИ»
Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ФЕВЗИ БИЛОЛОВ.
ПРОГРАММАНИ — эстрада ва кино артисти ВЛАДИМИР ЛАПИН олиб боради.
БИЛЕТЛАР — СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИ КАССАСИДА, «ПАХТАКОР» СТАДИОНИ КАССАЛАРИДА ВА УНИНГ РАЙОН КАССАЛАРИДА СОТИЛМОҚДА.
Концерт кунлари стадионга кириш учун берилган ҳамма абонентлар ва пропусклар билан кириш мумкин эмас.
КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ
ВА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛИ
ТОШКЕНТ ШАҲАР 31-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1975-76 ўқув йили учун
ҚЎШИМЧА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИГА 8—11-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИЛАР ҲАМДА СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДАН ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИ ЎТАБ ҚАЙТГАН ЙИГИТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Билим юрти қуйидаги мутахассисларни тайёрлайди: ТЕПЛОВОЗ МАШИНИСТИ (ўқиш муддати — 2 йил); ТЕПЛОВОЗ МАШИНИСТИ ЁРДАМЧИСИ — (ўқиш муддати 1 ярим йил); ТОКАРЬ — (ўқиш муддати 3 йил).
Билим юртидаги ўқиш даври иш стажига қўшилади. Ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар. Ётоқхонага муҳтожларга уч маҳал овқат ва кийим-бош берилади.
Билим юртини тугатганлар темир йўл транспорти ходимлари учун белгиланган имтиёзларнинг ҳаммасидан фойдаланадилар. Жумладан: Совет Иттифоқининг хоҳлаган шаҳарига бориб келиш учун бепул темир йўл билети берилади.
Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома (асли), турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, 3х4 см. ҳажмдаги 8 дона фотосурат.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Слоним кўчаси, (8, 21, 48-автобусларнинг «Котельная», 3, 23-трамвайларнинг «Рисовая кўчаси» бекати).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00—МОСКВА. 18.15 — ТОШКЕНТ. 18.20 — Калейдоскоп. 18.50 — Мультфильм. 19.05 — Ўзбекистон БАМ қурилишига. 19.35 — «Ахборот». 19.50 — Хотин-қизлар, сизлар учун. 20.10 — «Ахборот». 20.30—КПСС XXV съездига меҳнат рапортлари. 21.00 — Пахта йиғим-терими илғорларига тенглашинг. 21.15 — Концерт. 22.00 — МОСКВА. Футбол: «Динамо» (Киев) — «Олимпиакос» (Пирей). 24.00 — «Вақт». **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ўқув кўрсатуви. 18.25 — МОСКВА. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Рақс тушиб, қўшиқ куйлаймиз. 19.30 — Инсон ва қонун. 20.00 — М. Горький номли Тошкент академик рус драма театри артистларининг кечаси. 21.10 — Музикали суҳбат. 22.00 — Беш йиллик маршрутлари бўйлаб. 22.20 — Икки дил достони (бадиий фильм). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.05 — Ўқув кўрсатуви. 21.45 — Тошкент янгиликлари. 22.00 — Телеспектакль.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бобби (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ЧАЙКА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Флангсиз фронт — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (12.00, 15.00, 16.00, 18.00, 19.00). «ҚОЗОҒИСТОН» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Эй, Эломия! (10.00, 19.00, 20.30). **Кромвель** (11.30, 14.00, 16.30) — «МОСКВА».

Аломат қиз — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

СССР Ўрмон саноати министрлигининг
БУТУНИТТИФОҚ
«СОЮЗОРГЛЕСТЕХМОНТАЖ»
БИРЛАШМАСИНИНГ
ТОШКЕНТ МОНТАЖ-СОЗЛАШ
БОШҚАРМАСИ
буюртмачининг трубаларида ДКВР буғ қозонларининг қизитиш юзасини тайёрлаб бериш учун
БУЮРТМАЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Мурожат учун адрес: 70015, Тошкент шаҳар, Полторацкий кўчаси, 51-уй, ишлаб чиқариш бўлими. Телефон: 33-40-25.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг
ЎҚУВ КОМБИНАТИ
СУВОҚЧИЛАР
ТАЙЁРЛАЙДИГАН
УЧ ОЙЛИК
КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
КУРСЛАРГА 18 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Ўқувчиларга ҳар ойда 60 сўмдан стипендия берилади.
Ёлғиз кишиларга ётоқхона берилиб Тошкент шаҳрига прописка қилинадилар.
МАШҒУЛОТЛАР — 10 ОКТЯБРДА БОШЛАНАДИ.
Курсларни тугатганлар Тошкент шаҳрида «ОТДЕЛСТРОЙ» трестининг қурилиш бошқармаларида ишлайдилар.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар — 70, Ш. Руставели кўчаси, 19-уй (2, 18, 54-автобуслар, 13, 15, 16-троллейбуслар, 7, 8, 11, 14, 21 24-трамвайларнинг «Радость» магазини бекати).

●

АҲОЛИНИ ИШГА
ЖОЙЛАШТИРИШ
ВА ИНФОРМАЦИЯ БЮРОСИ
ТОШКЕНТ 7-АВТОБУС
ПАРКИГА
ЛАЗ-677», «ИКАРУС-260» автобусларида ишлаш учун 1, 2-класс шофёрлари ва 3 йиллик стажга эга бўлган 3 класс шофёрларини 2-класс шофёрига ўқитиш учун
ИШГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
Ишчиларга пари автобуси хизмат кўрсатади.
Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда ижроия комитет ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

В. И. Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университети ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари, филология факультети коллективи ўзбек классик адабиёти кафедрасининг доценти Б. Қосимовга онаси

Ҳиммат
МУРОДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ҲАР ТЎҒРИДА

Ажойиб топилдиқлар

Эфиопия Харар вилоятининг шимоли-ғарбида Аваш дарёси водийсида ўтказилган қазишмалар натижасида бундан 2-3 миллион йил аввал яшаган ибтидоий одам тош қуроллари топилди. Қазишмаларни маданият ва ёшлар билан ишлаш министрлиги археология институтининг экспедицияси олиб боряпти. Топилдиқлар орасида болғалар, оддий тош пичоқ ва қирғичлар бор. Улар ўлиб битган 50 хил ҳайвонларнинг тошга айланган қолдиқлари орасидан топилди.

Овқат излаб

Японияниинг Хоккайдо оролида яшовчи қорамтир айиқлар очиқиб қолди. Тинимсиз ёмғир ёғаверганлиги сабабли япон айиқларининг асосий овқати бўлган маймунжон, ит узум ва ўрмон ёнғоқларининг ҳосили яхши бўлмади. Шу сабабли айиқлар одамлар яшайдиган жойга тез-тез келиб, Хоккайдо қишлоқлари аҳолисини безовта қила бошлади. Яқинда Омбацу шаҳрининг бир группа аҳолисига айиқ ҳужум қилди. Шу воқеадан кейин шаҳар маъмурлари кечки пайт, яъни қорамтир айиқнинг айниқса жаваси қўзийдиган соатларда кўчаларга қуролли соқчилар қўядиган бўлди.

Ҳозирги вақтда Хоккайдода уч мингдан беш мингача айиқ бор. Улар қиш уйқусига кетиш арафасида — сентябрь ойининг охирларида ва эрта баҳорда жуда серҳаракат бўладилар. (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, ТОШКЕНТ, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 ғача Эълонлар — 338142.
Р. 03657. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 229.